



ЮЛИ 2023

ЛИЖ

„ВАРНЕНСКО ЛЯТО“ на театралната сцена

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР



LIK@BTA.BG

ИЗДАНИЕ НА БТА ЗА ЛИТЕРАТУРА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРА, ГОДИНА LVIII

WWW.BTA.BG

ISSN 0324-0444

23007

Цена: 5 лв.



9 770324 044004



МАРТ

АПРИЛ



МАЙ

ЮНИ

ЛИТЕРАТУРА ИЗКУСТВО КУЛТУРА

СЪДЪРЖАНИЕ

„Варненско лято“ на театралната сцена

- 3 *Цветана Манева за театралното изкуство*
- 4 *Фестивал, обърнат към града и към света, Николай Йорданов*
- 10 *Началото – през погледа на Валентин Ганев, Иван Добчев и Маргарита Младенова*
- 16 *Театралният фестивал „Варненско лято“ в архива на БТА*
- 64 *Владимир Пенев: Най-значимите за моето развитие представления са показвани на „Варненско лято“*



БТА ЛМК

ТЕМАТИЧНО ИЗДАНИЕ - ЮЛИ 2023

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ

ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР:
Кирил Вълчев

ПЕЧАТ:
Издателство
„Изток-Запад“
ISSN 0324-0444

ГЛАВЕН РЕДАКТОР:
Георги Лозанов

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР:
Яница Христова

КОРЕКТОР:
Евелина Стефанова

ХУДОЖНИК НА КОРИЦА:
Симона Колева

ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ:
Маряна Шадрина

КОНТАКТИ:
Българска телеграфна
агенция
1124 София,
бул. "Цариградско шосе" 49
РЕКЛАМА: reklama@bta.bg
02 926 2306

В БРОЯ СА ИЗПОЛЗВАНИ СНИМКИ ОТ:
архив на Пресфотото БТА,
pressphoto@bta

Цветана Манева за театралното изкуство

Във времето, в което живеем, театралното изкуство продължава да се развива, и то без да прави трагикомични паузи, каквито и събития да го съпровождат, дори по време на пандемия... Имаме български достижения и, въпреки че има отдалечаване, вярвам в бъдещето. Трябва да се стараем да не изпускате младите и децата, да ги гържим в течение на това, което сме правили, правим и смятаме да правим, като не забравяме да задаваме към тях въпроса „А вие какво мислите?“... Гледайки присъстващите деца – начина, по който те възприемат, възторга им, съпричастността им, вдъхнаха у мен някаква надежда, че може би нещото, което им завещаваме, е изкуството на театъра. Времето, в което живеем, е такова, че би трябвало да се срамуваме от това, което им оставяме и с което ще трябва да се справят. Идването им на площада обаче ми дава надежда, че у тях ще се изгради усещането, че театърът

е мястото, което спокойно могат да наричат убежище, тъй като е общ за много хора, които в продължение на няколко часа стоят един до друг и се разбират... Изкуството е смислен пример и ни учи да се обединяваме.

Театрите са магическо пространство, където можеш да влезеш, да оставиш всичко на входа и да се отгадеш спокойно на това движение на мисли и чувства, които ще успеят да те направят щастлив, по-стабилен и по-уверен в самия себе си, независимо какво става отвън... Театърът, като живо изкуство, има задачата да открива доброто у човека и да го показва, защото това прави живота ни по-поносим. Само от добри хора се прави добър живот... Удовлетворени сме, защото е трудно в държава с битови неуредици да се опитваш да бъдеш привлекателен център и да отклониш вниманието на хората от насъщния и тежбата.

Фрагменти от изказвания на Цветана Манева, председател на настоятелството на „Виа Фест – Международен театрален фестивал „Варненско лято“, публикувани в новини на Българската телеграфна агенция, отразяващи фестивала „Варненско лято“ през 2022 и 2023 година.



ФЕСТИВАЛ, ОБЪРНАТ КЪМ ГРАДА И КЪМ СВЕТА



Николай Йорданов

Снимка: личен архив
на Николай Йорданов

Николай Йорданов е театровед, професор в Института за изследване на изкуствата и хоноруван преподавател в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“. Автор е на три монографии, съавтор на „История на българския театър“, т. 4, и „Енциклопедия на българския театър“, на множество студии, статии, рецензии, отзиви. Организиращ е редица български и международни научни и критически конференции. Бил е експерт в различни комисии в Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура към Европейската комисия, Швейцарската културна програма в България, Министерство на културата, Столична община и др. От 1995 г. е изпълнителен директор на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, а от 2004 г. е директор на фондация „Виа фест“.

Театралният фестивал „Варненско лято“ се роди в първите години след промените, когато стаените енергии избухнаха и се трансформираха в множество нови инициативи. Това се случи и в други страни в Източна Европа, защото фестивалите се откриха като възможна врата към света и към свободния творчески обмен. Същевременно тогава съществуваше консенсус сред театралното съсловие на национално ниво, че българският театър трябва да има ежегодна манифестация на своите постижения. И тя трябва да бъде нещо различно от познатите прегледи на българския театър, които бяха организирани преди промените. Варна бе мястото, което беше избрано за подобен форум поради авторитета на музикалния фестивал и на балетния конкурс, чиято марка „Варненско лято“ имаше вече международна известност.

Разбира се, това се случи благодарение усилията на конкретни хора. Пред 1992 г. по-голяма част от театрите се обединиха в Българска асоциация за театър, за чийто пръв председател бе избран директорът на Театър „Българска армия“ – Митко Тодоров, а тогавашните ръководства на града (в лицето на Христо Курчев), на Министерството на културата (министър бе Елка Константинова) и на Съюза на артистите (с председател Стефан Илиев) подкрепиха решително инициативата за включването на замисления театрален фестивал в рамката „Варненско лято“. Домакин бе драматичният театър във Варна с директор по това време Костадин Бангутков. Освен тези личности искам да подчертая и инициативността на двамата водещи режисьори като Маргарита Младенова и Иван Добчев, вече повели уверено своята театрална работилница „Сфумато“, както и на много други директори на театри, за да се случи първото издание на фестивала през 1993 г.

Разказвам за началото на фестивала като пряк свидетел – през 1992 г. бях експерт в Министерство на културата, а от 1993 г. главен секретар на Съюза на артистите. През първите 3 години

от негово съществуване съм участвал в критическите дискусии, които се провеждаха вечер след представленията. Фестивалът тогава можеше да си позволи подобен лукс от програмно време за дискусии след всеки спектакъл, защото броят им в основната програма бе сравнително ограничен. В замяна на това в съпътстващата програма идваха и други спектакли, които не се радваха на толкова голямо критическо внимание, но и театрите от страната, и новопоявяващите се частни трупи искаха да се покажат на този форум. За селекционери на основната фестивална програма се избираха водещи професионалисти, понякога творци, но по-често театроведи, за да имат необходимото време да пътуват из страната и да откриват своите фаворити.

През 1995 г. общото събрание на членовете на Българската асоциация за театър (БАТ) реши да направи решителни промени в структурирането на фестивалната програма, защото до този момент тя се колебаеше между открояването на най-добрите спектакли за сезона и желаното участие в него на всеки от членовете на БАТ. Фигурата на селекционера, различен за всяко издание, се запази, но бяхме избрани заедно с именитата актриса Цветана Манева за директори на фестивала, разделяйки си с нея ролите на изпълнителен и артистичен директор. Оказа се, че имаме общи намерения да превърнем фестивала от национален в международен. Трудно начинание, защото липсваше натрупан извънинституционален опит за международно сътрудничество и най-вече осигурени финансови ресурси за подобен фестивален профил. Дотогава големите международни форуми като Театър на нациите (1982) или „Театър в куфар“ (1987; 1989) бяха осъществявани като държавни инициативи – те наистина бяха вдигнали високо летвата, но това беше реализирано при съвършено други условия. А БАТ, въпреки че получаваше финансова подкрепа от Министерство на културата и от Община Варна, обикновено едва

достигаща за българската фестивална програма, си беше една изцяло неправителствена организация, която трябва да си осигурява средства както за собствено си съществуване, така и за всяка инициатива, която излизаше извън традиционните разходи за гостуването във Варна на десетина български спектакли.

Разликата между днес и 90-те години на миналия век е в това, че пазарните отношения още не бяха навлезли така дълбоко в българския театър. Тогава основните разходи за едно турне до Варна бяха командировъчните на трупата и пренасянето на декора. За разлика от българската селекция всяка покана към чужда трупа означаваше да се намерят пари за откупуването на спектакъла и да се осигурят техническите условия за неговата адаптация към сцените във Варна. От друга страна обаче, тогава се гледаше на България като на бъдещ член на ЕС и чуждите културни представителства, както и различни програми и фондове, подпомагаха отварянето на българската култура към света. Именно общото ни разбиране с Цветана Манева, че фестивалът е място за диалог между националната и европейската/световната култура определи развитието му през следващите години. Благодарение на сътрудничеството ни с Британски съвет, Френски институт, Гьоте институт, швейцарската „Про Хелвеция“, Институт „Сервантес“ и други културни представителства в програмата на фестивала започнаха да се появяват чужди заглавия. Тук искам да подчертая, че именно чрез международната си програма театралният фестивал във Варна излезе от тесните рамки на драматичния театър и започна да програмира танцов и визуален театър, различни хибридни и перформативни форми. Тенденция, която с годините все повече се разширяваше, за да достигне днес до разбирането, че фестивалът е среща на най-различни сценични форми, при това не само на живо, но и чрез сателитни излъчвания или стрийминги в интернет.

Но да кажем още малко за ситуацията на границата между двата века. Тогава българският театър кипеше от креативни енергии. Можеха да се видят интересни спектакли на режисьори от най-различни поколения – от ветераните Леон Даниел и Юлия Огнянова през вече утвърдените Крикор Азарян, Красимир Спасов, Николай Поляков, Иван Добчев, Маргарита Младенова, Пламен Марков, Здравко Митков до наложилите се през 80-те Теди Москов, Иван Станев, Възкресия Вихрова, Бойко Богданов, Сашо Морфов и дебютиралите през 90-те Галин Стоев, Явор Гърдев, Лили Абаджиева, Елена Панайотова, Десислава Шпатова. Около тях и други ре-

жисьори се бяха групирани не по-малко талантиви актьори, сценографи, хореографи, композитори. Всички те активно присъстваха в програмите на театралния фестивал във Варна и именно те допринесоха за изграждането на неговия авторитет сред публиката.

Фестивалът искаше в максимална степен да се възползва от тези силни творчески енергии. Затова неговата формула включваше множество работни ателиета (не можем да не откروим тези на Театрална работилница „Сфумато“ или на Нов български университет – Театрален департамент) с български и чужди участници, много често студенти от театралните специалности и млади професионалисти. Сецям се например, че през 1998 г. съвместно с британския Роял корт театър организахме във Варна уъркшоп за млади драматурзи, а сред лекторите беше Сара Кейн – трагично сложила край на живота си само година по-късно. Друг незабравим уъркшоп реализирахме съвместно с Нов български университет през 2004 г., когато Томас Ричардс дойде заедно с Марио Биаджини да демонстрират развитието на техниките на Гротовски, които те продължават да разработват в Понтедера, Италия, след неговата смърт. Изобщо фестивалът постепенно започва да се превръща в работна среда – наред със спектаклите се програмираха уъркшопи, семинари, конференции, където отделните театрални професионалисти – актьори, режисьори, театроведи, театрални мениджъри, намираха различни форми за своите продължаващи обучения.

Разрастването на дейността и обхвата на фестивала доведе до следващото му голямо реструктуриране. През 2004 г. с Цветана Манева и моя по-млад колега театровед Асен Терзиев създадохме фондация „Виа фест“, която пое изцяло подготовката и реализацията на фестивала, а БАТ остана негов основен партньор. Всъщност средата вече беше започнала да се променя – пазарните отношения навлизаха все по-силно и в театралната сфера и бе необходим юридически субект, който да влиза в независими договорни отношения с театралните формации. При това международните активности и работата по проекти предполагаша целогодишна ангажираност – не можеше вече да продължи да се гледа на фестивала като кратковременна заетост. Това постепенно пренареди моите, на Цветана и на Асен професионални ангажименти. Фестивалът заемаше все по-голяма и по-голяма част от времето и професионалните ни занимания.

Постепенно желателното мислене за истински



международен облик на фестивала започна да се превръща в реалност. На варненска сцена бяха показани постановки на култови фигури от европейския театър – режисьори като Питър Брук, Еуженио Барба, Деклан Донелан, Ромео Кастелучи, Пипо Делбоно и актьори-пърфомъри като Найджъл Чарнок и Стивън Бъркоф. Голяма част от водещите режисьори на източноевропейския театър след промените като Силвиу Пуркаре и Раду Африм (Румъния), Арпад Шилинг и Виктор Бодо (Унгария), Алвис Херманис (Латвия), Бобо Йелчич (Хърватска), Андрий Жолдак (Украйна), Оскар Коршуновас (Литва), Иржи Хавелка (Чехия), Йерней Лоренци (Словения) и др. бяха представени на българската публика именно чрез варненския фестивал. Някои от тях като Йерней Лоренци – с няколко спектакъла през различни години и това се увенча с покана към него за работа в Народния театър, а постановката му „Орфей“ бе част от афиша на тазогодишното издание на фестивала. Подобна дълготрайна връзка фестивалът имаше и с руския режисьор Тимофей Кулябин – той гостува във Варна с един от дебютните си спектакли, а после показвахме неколккратно негови филмирани постановки. Подобно на Лоренци, и той полу-

чи покана и постави „Нора“ от Ибсен в Народния театър. Наред с различните лица на драматичния театър по света фестивалът показва и утвърдени имена от съвременния танц като компаниите „Мари Шуинар“ (Канада) или „Линга“ (Швейцария), работата на интердисциплинарни артисти като Били Кауи (Обединеното кралство) или Ян Фабр (Белгия). И, разбира се, не се пропускаха изявите на български творци в чужбина. При всяка възможност техни постановки бяха включвани във фестивалната програма. Сред най-запомнящите се спектакли са тези на Димитър Гочев „Филоктет“ от Хайнер Мюлер, на Самуел Финци „Дневникът на един луд“ от Гогол, на Иван Пантелеев „Относно омара“ от Дейвид Фостър Уолъс (реализирани в Германия), на Явор Гърдев „Бурята“ от Шекспир (в Турция) и „Грозният“ от Майенбург (в Русия), на Галин Стоев „Животът е сън“ от Калдерон (в Белгия) и др.

Нарастваше и апетитът ни за създаване на собствени продукции. Последното се оказа голямо предизвикателство при липсата на собствена сцена и сценична техника. И все пак успяхме да създадем три спектакъла, които, смея да твърдя, показват иновативен сценичен език с високо худо-

жествено качество: „Археология на сънуването“ от Иван Вирупаев, режисьор Галин Стоев (2002), „Психоза 4:48“ от Сара Кейн, режисьор Десислава Шпатова (2005), „Портрети на неизвестното“ – авторски музикално-драматичен и визуален перформанс на Явор Гърдев, Петър Дундаков и Венелин Шурелов (2021).

По този начин театралният фестивал във Варна разширяваше своя обхват. Той се случваше вече на няколко сцени в града, включващи освен двете сцени на драматичния театър и държавния куклен театър, фестивалния и конгресен център, градската галерия, археологическия музей, алтернативни пространства, а и самите улици на града за спектаклите на отрито. Нещо повече – през 2007 г. по покана на г-жа Фандъкова, тогава заместник на столицата, отговаряща и за културата, театралният фестивал „Варненско лято“ започна да програмира чуждите постановки от своята програма и на столични сцени. Идеята беше много резонна – след толкова много усилия да бъде показан един спектакъл от европейска величина, беше добре той да бъде видян и от театралното съсловие, което е съсредоточено в София. Така се роди платформата „Световен театър в София“, която няколко години след това стана неотменна част от столичния културен календар и заживява своя собствен живот, понякога с различна програмация от фестивала във Варна.

Инициативи идваха и от други организации. Съвместно с фондация „Арт Офис“ през 2008 г. създадохме програмата „Театрален шоукейс“ – витрина от български спектакли, които таргетираме не само локални публики, а имат по-широк хоризонт, философски и художествен. Започнахме да каним целенасочено чужди селектори, критици, журналисти, директори на фестивали, за да покажем тези подобрени спектакли с превод на английски език в едно концентрирано фестивално време в рамките на 3 - 4 дни. Тази година беше 13-ото издание на театралния шоукейс и мисля, че той реално допринесе за създаването на по-тесни връзки на международно ниво и същевременно популяризираще българския театър в чужбина чрез отзивите на поканените критици и журналисти. Шоукейсът наложи фестивалната програма да се разгърне в сегашния си вид. Тя започна да се структурира в четири модула: българска и международна селекция, шоукейс и паралелна програма, които се реализират симултанно в рамките на 10 дни, по правило в началото на месец юни.

Всъщност тези натрупвания наложиха и един нов принцип на подбор на спектаклите – фести-

валът се преориентира от селекция към кураторство. Това означаваше, че вместо един селектор, който подбира най-добрите български спектакли за сезона, воден единствено от своя вкус, и после тази селекция механично се колажира с чуждите спектакли и всички други заглавия от фестивалния афиш, дойде предизвикателството да се организират различни по вид, жанр, съдържания и форми събития в кохерентна програма, внимателно балансираща между художествени цели, търсени публики, сценични възможности и налични финансови ресурси. Това, разбира се, не беше възможно, ако към трима ни, с Цветана и Асен, които имахме отговорността за всичко това, не се прибавяха усилията на нови постоянни сътрудници на фестивала като Румяна Николова, Ангелина Георгиева, Илко Ганев – театроведи, които наред с критическите и изследователските си занимания се посветиха и на фестивалната работа. Постоянен художествен консултант от самото начало и досега ни е проф. Камелия Николова, която често се вслушваме в предложенията и на други колеги, които също активно следят развитието на международния театрален живот. И, разбира се, партньорствата, на които разчитаме и до днес, също се засилваха. Наред с БАТ с настоящ председател Иринея Константинов, постоянно сътрудничество, изразяващо се в реализацията на съвместни проекти в рамките на фестивала, имаме с фондация „Арт Офис“, фондация „Хомо Луденс“, сдружение „Антракт“ и др. Чудесен пример за партньорство е и мостът, който хвърлихме между двата фестивала в рамките на „Варненско лято“ – театралния и музикалния. Съвместната програма „Интермеццо“, която включва хибридни форми между музиката, театъра и танца, също се оказа устойчива формула, която разширява художествения профил и на двата фестивала.

Не искам да подмина и предизвикателството с Ковид ограниченията, когато през 2020 г. не можеше да има събития на живо. Тогава овладяхме технологията на интернет стриймингите на спектакли – тогава и театралният фестивал „Варненско лято“, и платформата „Световен театър в София“ се случиха изцяло в дигитална среда. Осигурихме свободен достъп на зрители от цялата страна до спектакли, които бяхме мечтали да поканим, но поради финансови или технически причини не го бяхме направили до този момент. Оказа се, че доста хора проявяват интерес към подобен, макар и опосредствен контакт с театъра чрез компютърния/телевизионния екран. И затова в последните три фестивални издания, наред с пред-

ставленията на живо и прожекциите в кинозалон на спектакли от световната сцена, включваме и интернет стрийминги на театрални постановки.

Реално погледнато, от първото издание на фестивала през 1993 до тридесет и първото му случване през 2023 г. се извършиха множество трансформации на неговата структура, художествен профил и програмна схема. Публиките също са се променили, важното е, че фестивалът продължава да се радва и до днес на голям зрителски интерес. Устойчиви се оказаха обаче няколко неща. Едното от тях е принципът, че това е фестивал без награди, а самото участие в него вече има някаква стойност. Другото са неговите реализатори – първоначално БАТ, а впоследствие обособилата се фигура на фондация „Виа фест“, както и основните му донори – Община Варна и Министерство на културата, също и неговите домакини – сце-

ните във Варна, сред които е водеща ролята на драматичния театър „Ст. Бъчваров“, вече част от структурата на Театрално-музикалния продуцентския център в града. Продължава да съществува и фестивалният дух, който зарежда и участници, и зрители, и съорганизатори с нови енергии при всяко последващо фестивално издание.

Лично аз съм благодарен на съдбата, че свързах професионалния си път с международния театрален фестивал „Варненско лято“, както и за това, че работя заедно с колеги и партньори, които имат амбицията той да продължава да се развива, доказвайки, че присъденият през 2017 г. от Европейската фестивална асоциация лейбъл за качество „Забележителен фестивал“ е негова неотменна характеристика.



Варна, 1 юни 2023 г. Цветана Манева и Николай Йорданов на пресконференция по повод началото на „Варненско лято“

Началото –

през погледа на Валентин Ганев, Иван Добчев и Маргарита Младенова

Яница Христова

Всяко ново начало крие рискове и никой не може да предвиди изненадите, които идват с хода на времето. Така е било и в началото на 90-те години на миналия век, когато стартира театралният фестивал „Варненско лято“. Но понеже основите са положени с ентузиазъм, с вяра в необходимостта от подобна инициатива, с каузата, която повлича след себе си смели артисти, нещата се получават – вече цели 31 лета.

Как е изглеждало обаче първото издание на обичайния театрален форум и какви спомени оттогава носят със себе си някои от първите участници? Търсейки отговора на този въпрос, от списание ЛИК разговаряхме с актьора Валентин Ганев и режисьорите Иван Добчев и Маргарита Младенова – едни от пионерите на „Варненско лято“.

София, 7 януари 2001 г. Актьорът Валентин Ганев преди премиерата на пиесата „Контрабасът“ на новата сцена на Народния театър. Режисьор на постановката е Пламен Марков

Една от постановките в първия фестивален ден през месец юли 1993 година е с участието на Валентин Ганев. Пред ЛИК той споделя, че в паметта му са съхранени само общи и положителни спомени от този момент, свързани с ентузиазма, с който се започва един нов фестивал, и с това, че спектакъл на неговата трупа е поканен сред първите участници. Тогава театър „Зад канала“ гостува с постановка на Борислав Чакринов по пиесата на Георги Данаилов „Господин Балкански“, като в решението на спектакъла господата Балкански са трима.

„Това решение образът на Бай Ганьо, на господин Балкански, да бъде разделен на три части, беше родено от режисьора Борислав Чакринов и сценографа Младен Младенов. Моята роля беше на т.нар. Бодков, така се казва героят ми. Той е младият спътник на Бай Ганьо в чужбина и в неговите славни подвизи“, казва Ганев.

Неслучайно актьорът споменава името на сценографа. Разказите на тези трима господата, които се надпреварват един след друг да разкажат историите на Бай Ганьо, се случват сред декор на римска баня – със скари и големи метални вани, в които се събира водата, пейки за сядане, мечаци чешми и тасове и т.н. Там, сред облаци пара, препасани с бели чаршафи като римски патриции, тримата Бай-Ганьовци разказват своите приключения. Там срещат и останалите герои, там се случват всички събития в пиесата.

„Симпатичното в това решение беше, че т.нар. господата Балкански се изпълняваха от забележителните Георги Русев, Таньо Маринов и Иван Петрушинов. Те бяха някакви предприемчиви капиталисти в унисон с новото време, които се опитват да закарат някак си България в Европа. Това звучеше много съвременно и застрашително смешно във времето след промените. Участваха още и чудесните Невена Мандаджиева и Диана Челебиева“, разказва Ганев.

Той допълва, че спектакълът завършва с монолог на неговия герой – Бодков, новия предприемчив, млад, образован търговец или бизнесмен, тръгнал из Европа, поел всичките позитиви и негативи от стария класически Бай Ганьо и явно превръщащ се в някаква подобна фигура. „Този монолог завършваше с: „Ей ме, тук съм, ваш съм...“. А нашата постановка добави и: „Ганев се казвам!“ Ясна е препратката Бай Ганьо – Ганев, нали. Закачлив авторхумор, който публиката, мисля, оценяваше по достойнство“, споделя с усмивка актьорът.

Почти всяка година Валентин Ганев гостува с различна пиеса на „Варненско лято“. „Със „Зад канала“ всяка година сме гостували, след това с Народния, като имаше едно прекъсване, в което Народният театър не участваше по някакви причини във „Варненско лято“ или пък аз не съм участвал в постановка, която е била поканена“, казва той. Допълва, че „Контрабасът“ на Пламен Марков например е играл два пъти на „Варненско



Созола, 31 август 2014 г. Режисьорът Иван Добчев в пресцентъра на „Аполония“, където се състои първата среща от поредицата „Цена на успеха“

лято“, като второто участие е десет години след първото представяне на спектакъла. „Можем да направим и 20 години по-късно“, коментира Ганев. Разказва, че е играл също във „Вишнева градина“ на Крикор Азарян, а последното му участие е с „Орфей“ на Йерней Лоренци. „Почти целият сериозен репертоар на Народния театър е минал през „Варненско лято“, казва актьорът.

„Хубавото на „Варненско лято“ е, че успяваш да видиш и още нещо – дали гостуващ спектакъл, дали спектакъл на колеги, който по някакви причини не си могъл да видиш през сезона“, споделя Ганев.

През 1993 година един от театрите, които участват с повече от едно заглавие в пилотното издание на „Варненско лято“, е Театрална работилница „Сфумато“. На 22 юли се играе „Грехът Златил“. Сценичната версия и постановката са дело на Маргарита Младенова, а в спектакъла участват Албена Георгиева, Михаил Илишков, Владимир Йочев, Петър Пейков, Цветан Алексиев, Таня Шахова, Деяна Хаджиянкова и Чавдар Монов. На следващия ден на варненска сцена се играе и „Грехът Куцар“ – със сценична версия и постановка на Иван Добчев. В ролите са актьорите Михаил Илишков, Десислава Спасова, Камен Донеv, Жорета Николова, Владимир Пенев, Чавдар Монов и Цветан Алексиев.

И двете заглавия на „Сфумато“ са част от програмата „Йовков“.

„Фестивалът беше създаден, както и Асоциацията на българските театри, по необходимост, защото тогава държавата беше вдигнала ръце откъм културни политики и трябваше самото съсловие да се самоорганизира през няколко инициативи, за да се случва нещо. „Варненско лято“ беше първата рожба на една такава стратегия – тенденция самото съсловие да предизвиква нещата“, връща се Маргарита Младенова към началото на 90-те години на миналия век. Допълва, че заедно с Иван Добчев са едни от основателите на инициативата.

„Първите издания бяха много вълнуващи, както и сегашните са, защото почти няма издание на „Варненско лято“, в което продукция на „Сфумато“ – цялата програма или част от програмата, да не участва“, разказва режисьорката. Тя допълва, че това лято са участвали с „Дишай“, но е трябвало да се включат и с „О, щастливи дни“. Вторият спектакъл обаче вероятно ще се покаже в следващото издание, тъй като едно от пространствата на Варненския театър е в ремонт, а именно то е най-подходящо за целта.

„За мен „Варненско лято“ порасна, превърна се в най-сериозния театрален фестивал в Бълга-



София, 27 март 2016 г. Валентин Ганев получава „Икар“ за поддържаща мъжка роля за образа на Никола Гешев в „Гео“ по Христо Карастоянов. Иван Добчев е режисьор на постановката в Народния театър „Иван Вазов“

рия – не просто като международно или българско участие, а и като държава в държавата – едно пространство, в което в продължение на 10 дни се събират всички високи креативни идеи, духът на театъра като човекознание, а не просто като приложено изкуство и като занаят. Срещата е между хора и техни акции, техните продукции, които иначе много рядко ще се видят. Разговорите около това, кръглите маси, дебатите, всичко, което инициира фондация „Варненско лято“, не е формално и не прилича на останалите, то носи отпечатък на един копнеж на българския театрал по театъра като високо изкуство“, споделя Младенова.

„Това беше едно невероятно събитие, защото липсваше такъв фестивал в България в тези времена, след всичко, което очаквахме – промяна и така нататък“, връща се към спомените си от началото и режисьорът Иван Добчев. „Това беше наистина много важно – да има фестивал, който да е международен, в който да можем да се срещнем с театъра от Европа, с театъра от целия свят. Да можем да показваме на тези хора, които са притиснати, нашия театър, нашите постижения“, казва той. Според него „Варненско лято“ стартира с много „висока летва“ – високо измерение, понеже иска да се съизмерва със световния театър. „А не просто да се задоволяваме с това, което е тук, при нас, както сега има безкрайно много такива фестивали, които просто показват едно утилитарно средно равнище“, допълва режисьорът. За него това е било най-радостното и най-хубавото нещо във „Варненско лято“. „Заедно с Маргарита Младенова тогава се включихме много активно като организатори, като хора, които искат този

фестивал да съществува, да го има и да работи за културата на България“, споделя Добчев.

На въпроса дали са очаквали още тогава, в началото на 90-те години, фестивалът да се превърне в това, което е днес – един от най-авторитетните театрални фестивали в България, и двамата режисьори отговарят положително.

„Това беше замисълът, това беше намерението и той наистина още от самото си начало започна да става такъв – започва да става нещо друго, нещо различно от представата за фестивали, на които се събират просто неща, за да станат малко по-известни“, казва Иван Добчев. Според него „Варненско лято“ задава определена мярка – когато си селектиран за този фестивал, това е своеобразна награда, каквато няма и до днес в България. Той сравнява участието тук с това да си избран за участник в Авињонския фестивал или в Есенния фестивал в Париж например.

Според Маргарита Младенова от самото начало на „Варненско лято“ се е вървяло към това той да се превърне в авторитетен фестивал. „Даже когато не е могло още да се случи, то в зародиш е носело тази мечта. Не само съм го очаквала, ами някак си съм била съпричастна „Варненско лято“ да се превърне в такъв фестивал“, казва тя. Допълва, че за нея не е изненада това, което е „Варненско лято“ през последните години. „Това е очакван етап в развитието на една много мощна и много ценна за българския одухотворен човек идея“, споделя Младенова.

През годините често Иван Добчев и Маргарита Младенова представят пред варненската публика съвместни проекти. „Такава е спецификата на Те-



София, 27 март 2002 г. Режисьорите Маргарита Младенова и Иван Добчев получават награда „Икар“, присъдена на Театрална работилница „Сфумато“ за популяризиране на българската театрална култура по света



атрална работилница „Сфумато“. Ние сме лаборатория, работим по програми, не сме репертоарен театър“, разказва Младенова пред списание ЛИК. Допълва, че когато замислят всяка програма, правят ателиета преди репетициите, за да съберат трупата или трупите. „Оказваме се прави в това, че, да речем, ако една година се работи програма „Стриндберг“ и всички, които участват и обитават това пространство, откриват законите, по които са живели Стриндберг или Чехов, или Достоевски. Това при нас е качество“, казва режисьорката. „Това е една наша формула, на която държим и досега, не просто по навик“, допълва тя. Младенова посочва, че са имали програми с две или дори с по три представления. „Затова с Добчев сме участвали заедно – или сме представяли неща, които сме правили заедно, или пък сме участвали с цяла програма от два спектакъла, които сме правили отделно, но пак заедно като философия, като поглед върху случването“, коментира тя.

Според Иван Добчев не е сложно да се изгради добър театрален тандем, когато разбереш, че някой мисли като теб и има твоите мечтания за това какъв театър трябва да се прави. „Трудното при тандемите е да утържаш през годините собствено то си его, собствено то си желание да се налагаш, ти да бъдеш първото лице, а другият да бъде някак си по-встрани. Ето това са нещата, които обикновено са проваляли подобни на нашия тандем“, споделя режисьорът. Според него има такива примери с много известни големи имена в европейския театър. „Така че това, което можем да утържаме, е особената толерантност, която трябва да имат хора, които са водещи на такъв проект – като театрална работилница“, допълва той.

Маргарита Младенова с усмивка казва, че не може да отговори кратко на въпроса каква е „рецептата“ за добър театрален тандем. „Рецепта е да бъдат колкото може по-различни и да държат на своето развитие, но да стъпват на едни сходства, които ги събират. Защото сходствата винаги се по-важни от различията“, споделя тя.

През 2016 година в рамките на една от дискусиите на „Варненско лято“ Иван Добчев казва, че „цяло поколение млади режисьори правят вчерашен театър“. Запитан от списание ЛИК дали форум като „Варненско лято“ може да подпомогне решава-

нето на театралните проблеми, които имаме днес в България, той споделя, че според него е възможно. „Имало е такива проекти в самия фестивал, които не се свързани само с показването на театрите, а с много дискусии с участието на интересни големи театри от света, от Европа най-вече, които коментират театралната ситуация и театралните неща, които са видели, на базата на които може да се направи някаква преценка къде се намира театърът в България“, казва Добчев. Допълва, че по някакъв начин те са подавали сигнали как ситуацията у нас да се промени.

„Друг е въпросът, че хората, които се занимават с организацията на самия фестивал, нямат властта да поискат от министъра на културата или от правителството някакви реформи, с които нещо да се промени. Така например ние се намираме все още във властта на една реформа, която поощрява главно пълненето на салона на всяка цена – колкото по-пълен салон, толкова по-добре“, коментира режисьорът. По думите му обаче пълните салони обикновено се дължат на т.нар. мечки или на „псевдоспектакли“, в които драматургията е пошла или оставя усещане за кич. „Това е нещо, с което ние се борим от много време. Както и селекцията на фестивала се бори с такива неща. Никога в селекцията там не е имало такива спектакли. Възможно е понякога, може би по недоглеждане, да са допуснали нещо подобно. Но винаги е било много важно, наш приоритет е бил да се опитваме да се борим за истинския театър, за живия театър“, разказва Иван Добчев.

„Варна винаги се е славела с възискателната си публика, но един фестивал според мен отваря кр-

гозора, разширява вкусовете полета на зрителите и те си изразяват един по-висок критерий за оценка на спектаклите“, коментира пред ЛИК актьорът Валентин Ганев. Според него е впечатляващо, че морският град има толкова голяма театрална публика, която пълни салоните дори при сериозните цени на фестивалните билети.

„Фестивалът във Варна се разрасна до такава степен, особено с международното си участие, че започва да прилича на най-сериозните европейските театрални фестивали, в които освен ежедневни спектакли, по няколко на брой в няколко локации, се случват и неща на улицата, провеждат се срещи, беседи и дискусии, издава се бюлетин. Мисля, че никога друг фестивал у нас не прави това“, допълва Ганев.

Попитан дали при първото си участие на „Варненско лято“ е вярвал, че фестивалът ще има толкова дълга история и ще се развива вече повече от 30 години, Валентин Ганев споделя, че с колеги са си пожелавали това да се случи точно така – да продължи години наред. „С времето фестивалът стана и международен, което може би надхвърли многократно първоначалните намерения“, посочва актьорът. Той допълва, че се надява бъдещето на фестивала да е оптимистично. „Стига той да бъде подкрепян, както и досега, от държавата в лицето на Министерство на културата, както и от останалите хора и фирми, които са спомоществатели на фестивала“, казва актьорът.

Въпросът за бъдещето на „Варненско лято“ като че ли провокира известна тревога, долавяща се в отговорите на режисьорите Иван Добчев и Маргарита Младенова. Според Добчев в последните години има някакво униние и примирение, което той свързва с положението на самия Варненски театър и на нещата, които оказват влияние върху същинското провеждане на фестивала. Режисьорът изрази надеждата си „Варненско лято“ да успее да се отърси от това. „Освен това театралната ситуация е такава, като че ли напук на усилията, непрекъснато се поощрява, угължава се и се уголемява един псевдотеатър – театър, който е за разтуха. Това е театър, който да забавлява зрителите и да ги размива, а не е театър, който ги карат да мислят и да стигат до неща, които не се коментират нито в пресата, нито по телевизията“, казва режисьорът.

Маргарита Младенова също споделя, че самата тя има много големи тревоги около бъдещето на театъра въобще. „Никак не съм скептик, напротив – работохолик съм, защото е прав Унамуно, че „отчаяният човек е най-близко до надеждата“.



София, 24 май 2004 г. Маргарита Младенова получава „Аскеер“ за режисура за спектакъла „Месеца на село“ от Тургенев

Този импулс да не се отстъпва от завоювани котли, завзети по вертикала – говоря за духовните, защото артистизмът е духовна практика... Очаквам битка от страна на тези, които не могат да не правят театър, за да не отстъпва театърът от високите си завоевания“, казва режисьорката. „XX век е един изключително силен театрален век – с големите реформатори, с изключителните постижения, със сънищата на Артол даже, които той не е могъл да постигне, но всички след него ги направиха, превърнаха ги в театрална плът. Грехота е XXI век да остави театъра да се завърне в ембрионално състояние или да бъде формално практикуване на култура, защото културата е едно, а изкуство е друго. Очаквам това. Очаквам битка за качество, битка за ценности“, посочва Младенова.

Ние, зрителите, можем само да се надяваме битките на театралния фронт да доведат до положителни промени – не само за театралите, а и за публиката, която с трепет очаква всяко ново заглавие на „Варненско лято“. Форумът се е превърнал в своеобразен калейдоскоп, събрал в себе си десетилетия талант и най-добрите образци от родната сцена, както и от добрите практики на театрите по света. През тези 31 години фестивалът е успял да изгради критерии, по които сверяват часовниците си през всеки нов сезон представителите на театралната общност у нас, и би било прекрасно тази практика да продължи...

Театралният фестивал „Варненско лято“ в архива на БТА

В продължение на тридесет и една години театралният фестивал „Варненско лято“ присъства в културната карта на крайморския град, изпъвайки за няколко вечери атмосферата с магията на сценичните изкуства.

Българската телеграфна агенция следи развитието на форума от момента, в който идеята за него се появява – още през 1992-ра, година преди първото му издание.

В бюлетините от архива на агенцията се откриват новини и съобщения, които проследяват организирането на „Варненско лято“, както и начина, по който се провеждат различните му издания, а ключови фигури от програмата застават пред репортерите на БТА и споделят повече за смисъла и силата на театралното изкуство.

В списание ЛИК помещаваме откъси от публикации за фестивала през годините.

1992 г.

Драмата на българския театър е на път да бъде преодолена, обявяват на пресконференция на 27 септември 25 директори на театри у нас. С подписите си те одобряват устава на създадената от тях Българска асоциация за театър, пише в новина на БТА.

Драмата, смятат директорите, е в сегашната липса на форум като национален преглед, в изолацията на театралните състави, в липсата на обмен на театрални идеи. Ето защо основната проява на асоциацията ще бъде организацията на ежегоден театрален фестивал в рамките на Международния фестивал „Варненско лято“. Постановките ще бъдат избрани от селекционер, който поема върху плещите си цялата отговорност за това, което ще бъде показано. Селекционерът за първия фестивал е Борислав Чакиринов. Свободата на подбора според него ще бъде факторът, който ще отдели „на светлинни години“ бъдещия театрален форум от досегашните национални прегледи.

Асоциацията ще организира и други театрални прояви, ще подпомага осъществяването на театрални идеи и проекти, ще отпуска стипендии за обучение, квалификация и специализация на своите членове, ще установява международни контакти. С една дума, тя ще поеме част от грижата за битието на българския театър. И в този смисъл няма да дублира и да конкурира експертния съвет и театралните институции.

За председател на Управителния съвет на асоциацията е избран Митко Тодоров, директор на театъра на Българската армия.

В Справочния отдел на БТА се съхранява копие от Правилника за подготовката и провеждането на ежегоден театрален фестивал в рамките на Международния фестивал „Варненско лято“, който е приет от Общото събрание на Българската асоциация за театър (БАТ) на 27 септември 1992 година във Варна.

В него се посочва, че фестивалът няма конкурсен характер, а има за цел ежегодно да показва на българската общественост, на гражданите и гостите на морския град, както и на специалисти от страната и чужбина, постиженията на българския

граматичен театър за текущия и изминалия сезон. Сред целите на фестивала е и да разширява творческите връзки между българските театрални формации и да разгръща взаимодействието и конкуренцията между тях, както и да създава условия за разширяване на международния театрален обмен и на чуждото участие във фестивала.

В правилника се посочва, че подборът на спектаклите за участие във „Варненско лято“ ще се извършва от селекционер, избран за всяка година от Общото събрание на БАТ.

1993 г.

В Справочния отдел на БТА се открива и статия от вестник „Българска армия“ от 17 май, в която се разказва как за първи път в рамките на „Варненско лято“ през тази година ще тече и театрален фестивал, организиран от БАТ. Фестивалът ще продължи в рамките на десет дни – от 21 до 31 юли. В него ще участват трупи от цялата страна в две програми – официална и паралелна. Селекционер на първата програма е режисьорът Борислав Чакиринов, който „цели представянето на класиката в театралните репертоари през годината“. Селекционер на втората програма е критикът Явор Коїнаков, като неговият подбор „ще даде една по-широка картина на съвременното състояние на българския театър, включваща както нови български пиеси, така и различни почерци на режисьори и актьори“.

В официалната програма театър „Българска армия“ ще се представи с постановката „Приказки от Виенската гора“ от Йодьон фон Хорват на режисьора Крикор Азарян, а в паралелната – с пиесата на Ерик Богосян „Секс, наркотици, рокендрол“ на режисьора Николай Ламбрев.

Сред заглавията, които варненската публика ще може да види, са още „Хранениците на Йорда“ от Кр. Дренски на Драматичен театър – Варна, „Змеїове“ от П. Яворов /П. Тодоров на Врачанския театър, „Параноя“ с драматургия и режисура на Стефан Цанев на Плевенския театър, „Улицата“ на театър „Ла страда“, „Господата Балкански“ на театър „Зад канала“, „Ужасните родители“ от Кокто на Разградския театър и други. В афиша на програмата присъстват и заглавия, подходящи за деца – „Мечо пух“ на Бургаския театър и „Малкият



Варна, 21 юли 1993 г.
Актьори се подготвят за откриването на Първия театрален фестивал във Варна



принц“ на Свободен театър.

* * *

Театралният фестивал Варна '94 ще се впише във времето от 6 до 16 юни, решава на заседание на 30 юни Управителният съвет на Българската асоциация за театър. Всъщност това ще бъде прелюдия към фестивала на изкуствата „Варненско лято“. Мотивите за това изтегляне преди върховото курортно време са свързани с приключването на театралния сезон и с разликата в хотелските цени през юни и юли. Селекционер на фестивалната програма ще бъде Иван Добчев, а на паралелната програма – Николай Поляков, съобщава БТА.

1994 г.

Фестивал на театрите подготвя Българската асоциация за театър, пише БТА на 21 февруари. Второто театрално издание на Международния фестивал на изкуствата „Варненско лято“ ще бъде от 1 до 11 юни.

Театралният режисьор Иван Добчев представя на пресконференция пред журналисти своя избор за постановките и театрите от основната програма „Откриването на Америка“, които да участват във фестивала. Повечето от неговите предложения са спектакли от столични театри. Сред тях по темата „Архетипът на модерния човек“ са постановките на Маргарита Младенова „Антигона“ от Софокъл и програмата на Радичков „Лула трева“ в Народния театър „Иван Вазов“. По те-

мата „Модерният човек в модерните времена“ Добчев се е спрял на „Последният янки“ от Артър Милър, поставена от режисьора Леон Даниел в Театъра на армията, и пиесата на Иван Радоев „Ули – или театърът в края на века“ с режисьор Крикор Азарян, чиято премиера предстои във военния театър.

Паралелната програма „Всичко за продан“ подготвя режисьорът Николай Поляков. Неговите предложения са за четири пазарни ниши, както той ги нарича. Става дума за „Леген аукцион на сянка“, „Балканска мечта с двойно предаване“, еротичната ниша „Забранено за деца до 10 години“ и „Ювелирни театрални акции (без трупове)“. Сред избраните от него постановки са „Кабаре“ на гост-режисьора от Франция Клод Бонен, „Седем дни от живота на Разколников“ на пловдивския режисьор Александър Димитров, „Анатол“ от Шницлер, постановка на Красимир Спасов в Народния театър, „Упражнения по стил“ от Кьоно на сливения режисьор Владимир Петков, „Великденско вино“ от Константин Илиев в постановка на Иван Добчев.

Подборът на спектаклите е направен от 28 предложения на 15 театъра.

Фондация „Идея за театър“ ще изготви бюлетин на фестивала, ще организира кръгли маси по проблемите в българския театър и ще покани за участие чуждестранни театри, съобщава Веселина Пулева.

1995 г.

Седем спектакъла ще участват в програмата „Ин“ под надслов „Театърът, обърнат към себе си“ на Третия театрален фестивал „Варненско лято“ от 1 до 11 юни. Това съобщава на пресконференция на 22 февруари Виолета Дечева, селекционер на фестивала.

С две постановки в официалната част ще се представи само „Сфумато“ – „Вуйчо Ваньо“ и „Три сестри“ от програма „Чехов“. Четири трупи участват и в официалната, и в паралелната програма „Оф“. Военният театър ще покаже „Войцек“ на Бюхнер и „Красива птичка с цвят зелен“ на Карло Гоци, Варненският театър – „Черна дупка“ от Горан Стефановски и „Боряна“ от Йовков, а Смолянският театър – „Забравени от небето“ на Екатерина Йосифова и „Идиот – про ет контра“ по Достоевски. За първата програма е избран спектакълът „Майстори“ от Рачо Стоянов на Благоевградския театър, който допълнително ще реши с какво ще се включи в паралелната програма. В нея тази година ще се изявяват и композитори освен сценографите, които участват от 1994 година.

БАТ ще покани представители на европейски театрални фестивали и организации. Новост ще бъде присъствието на фестивала на чуждестранни трупи. Скопският народен театър и театърът на град Зайчар ще гостуват по инициатива на театър „Пан“, а Кюстендилският театър отстъпва правото си на участие на Лесковашкия театър.

* * *

Театралният фестивал е открит на 1 юни. Новината от деня припомня, че до 11 юни 16 театъра ще покажат 25 постановки.



Варна, 21 юли 1993 г. Моменти от откриването на първото издание на театралния фестивал „Варненско лято“

На 1 юни на площада пред драматичния театър „Стоян Бъчваров“ във Варна тържествено е открит театралният фестивал „Варненско лято '96“. Участващите трупи и гости от чужбина правят тазгодишното издание международно, казва при откриването Митко Тодоров – председател на Българската асоциация за театър. На добър час на фестивала пожелава заместник-министърът на културата Георги Стоянов. Той нарича проявата „най-престижният в България театрален форум – неделна част от българската театрална традиция“.

В основната програма са представени седемте най-добри, според селеktionера Никола Вангов, спектакъла от периода февруари 1995 – февруари 1996 година. В първата фестивална вечер на основната сцена е представена пиесата на Максим Горки „Клямзинският продавач“ или „Майката“ („Васа Железнова 1910“), за която Стоян Камбарев получава „Аскеер“ за режисура.

1997 г.

Актрисата Алла Демидова ще бъде поканена да изнесе моноспектакъл на открито в Аладжа манастир. Това е един от проектите за предстоящите пети летни научни срещи във „Варненско лято“. Темата ще бъде „Театърът като феномен в културната история на Европа“, съобщава на 26 януари на пресконференция във Варна председателят на организационния комитет проф. Димитър Овчаров.

Срещите ще съвпадат по време с театралния

фестивал – 7 и 8 юли. Вече се знаят имената на много от авторите на докладите: професорите Богдан Богданов, Иван Божилов, Елена Тончева, Рада Иванова, Снежина Панова. Лектори ще има от Шотландия, Швеция, Холандия, Испания, Русия и Румъния.

* * *

Осем български постановки е избрала театроведката Камелия Николова – преподавателка в НАТ-ФИЗ, за афиша на официалната програма на театралния фестивал „Варненско лято“. „Афишът не е компромисен, той е стеснен като заглавие, но показва основните неща, които се случват в българския театър“, съобщава на 6 март Николова, която е направила селекцията от 47 представления.

Сред идеите и предложенията за гостуване в съпътстващата програма са моноспектакълът на Алла Демидова от театър „Таганка“ върху „Материалът медия“, Макс Лундквист – театър „Хаус“ – Швеция, „Гъбата“ на Цветан Марангозов, режисьор Клод Бонен, „Дон Жуан“ по текст на Молиер, Бодлер и Батай с режисьор Иван Станев.

В сферата на вероятностите е гостуването на Питър Брук, има желание за гостуване от Македония, Израел, Полша, Хърватия, Уелс, Микеле Плачидо е предложил да чете свои стихове. До 1 юни, когато се открива театралният фестивал, ще се изясни кои от проектите в съпътстващата програма ще се осъществят.

* * *

Ярките актьорски постижения ще определят и



Варна, 6 юни 1994 г. Актьорът Борис Луканов разговаря със свой колега от театъра при откриването на Втория театрален фестивал „Варненско лято“

качеството на театралния фестивал „Варненско лято“, казва на пресконференция на 22 май Цветана Манева, артистичен директор на фестивала. Той ще бъде открит на 1 юни и в продължение на десет дни ще се представят най-добрите спектакли от театралния сезон. Те са селектирани от Камелия Николова под мотото „За автентичен театър“.

Петото издание на „Варненско лято“ може да се нарече международен театрален фестивал, казва Митко Димитров, председател на Българската асоциация за театър. Поканени са театрални дейци от Румъния, Сърбия, Македония, както и критици и селеktionери от Истанбулския театрален фестивал, от бианалето в Бон и други.

Като почетни гости на фестивала са поканени едни от най-изтъкнатите български артисти – Наум Шопов, Николай Бинев, Татяна Лолова, Коста Цонев, Ицхак Финци, Стоянка Мутафова, Невена Коканова, Гинка Станчева и други.

В програмата на фестивала са включени 11 спектакъла, сред които са „Таня-Таня“ с участието на Ирина Андонис, Ицхак Финци, Мариус Куркински, както и неговият моноспектакъл „Дамата с кученцето“, „Кралят умира“ с Йосиф Сърчаджиев, „Дон Жуан в ада“ с Коста Цонев, „Бурята“ с Кръстьо Лафазанов и други.

Участие ще вземат и британската трупа „Моментъри фюзън“ („Моментално сливане“), с постановката „Пронизани“, Театър Дах от Югославия с

„Легендата за края на света“ и други.

* * *

Вечерта на 1 юни е открито петото юбилейно издание на Международния фестивал „Варненско лято“.

Въпреки всичко театралното изкуство е живо и ще продължава да буди у нас вкус към живота, казва при откриването артистичният директор на театралния фестивал Цветана Манева. На добър час на участниците пожелава и кметът на Варна Христо Курчев.

Представена е „Илирия“ – по „Дванадесета нощ“ и сценичен вариант на сонети на Шекспир. Автор на постановката и музикалното оформление е Галин Стоев от Драматичен театър „Стоян Бъчваров“ – Варна.

1998 г.

Селеktionерката на тазгодишното издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ Венета Дойчева е избрала осем представления за официалната фестивална програма, пише в новина на БТА от 2 март. Изборът е направен от 55 спектакъла на театрите у нас.

На фестивалната сцена от 29 май до 9 юни във Варна ще бъдат показани постановката на Маргарита Младенова и Иван Добчев „Апокриф“ в Театралната работилница „Сфумато“, театралната версия на Теди Москов „Майстора и Маргарита“



Варна, 21 юли 1993 г. Фестивалът е открит пред сградата на драматичния театър от кмета на града Христо Курчев



Варна, 6 юни 1994 г. Символичен тунел от-
везгда зрителите в залата на драматичния
театър във Варна в рамките на фестивала

по Михаил Булгаков в театър „Българска армия“ и Първи частен театър „Ластрада“, куриозното позорище „Славейковци“ на Бойко Богданов в Малък градски театър „Зад канала“, авторизираният режисьорски колаж на Александър Морфов „На гъното“ в Народния театър „Иван Вазов“ по едновременното представление на Горки и постановката на Пламен Марков по пиесата на Ибсен „Малкият Ейолф“ в Театър 199.

Избрани са и три представления на извънстолични театри – „Хамлет“ на младата режисьорка Лилия Абаджиева в Сливенския драматичен театър „Ст. Киров“ и сдружение „Летен театрален университет“, „Не се събуждай, Фийби“ по романа „Спасителя в ръжта“ на Селинджър, режисьор Пламен Панев, и „Томас Бекет“ от Жан Ануи, режисьор Борислав Чакиринов във Варненския драматичен театър „Стоян Бъчваров“.

Мотото на фестивала ще бъде „Нужни са нови форми“.

* * *

Швейцарският лекар и актьор Кристоф Бергер ще води семинар на тема „Нови техники на движението“ на Международния театрален фестивал „Варненско лято“. Семинарът е в съпътстващата програма на форума, включваща още изложба на театрални плакати, артистична борса с представяне на проекти на млади режисьори, семинар за театрални директори и други. Това съобщава на пресконференция на 25 май Николай Йорданов от Българската асоциация за театър, съорганизатор с Министерството на културата и Община Варна. 25 спектакъла са в официалната програма на фестивала. Единадесетте български спектакъла представят балансирано софийските и извънстоличните трупи, казва театроведката Венета Дойчева, селекционер на нашите постановки. Тя е предпочела естетически значителни представления, създадени на продуцентски принцип, като копродукции и с участието на артисти от различни трупи. Така ще стане ясно, че българският театър може да организира работата си в условията на започналата от началото на годината реформа, отбелязва Дойчева.

Гостите са от Югославия, Германия, Великобритания, Русия, Македония, Латвия, Австрия, Япония, Словения, Румъния и Франция, съобщава Цветана Манева, артистичен директор на фестивала. Тя е щастлива, че форумът вече е международен и се надява да стане световен. Критерий за избора на спектаклите е било участието на наши театри, получили признание в странство като режисьорите Иван Пантелеев и Галин Стоев и актрисата Светлана Гергова.

2000 г.

„Театър на границата“ е мотото на Международния театрален фестивал „Варненско лято – 2000“, припомня на пресконференция на 31 март артистичният директор на форума Цветана Манева. Тя и проф. Богдан Богданов – селекционер на българската продукция, вече са избрали представлението, които кореспондират с мотото.

Народният театър „Иван Вазов“ ще представи „Самолетът-беглец“ от Камен Донеф, режисьор Галин Стоев. Театърът „Зад канала“ е подготвил „Арт“ от Ясмينا Реза, режисьор Пламен Марков. Ще бъде показана „Циганска история“ от Милослав Клима, режисьор Петър Тодоров на Родопския драматичен театър – Смолян. Изборът от театър „София“ е „Ноев ковчег“ по Йордан Радичков, режисьор Елена Цикова.

Театърът на голия охлюв към Нов български университет ще дойде във Варна с „Индже“ по Йордан

Йовков, режисьор Възкресия Вихърлова. От афиша на Театъра на Българската армия е взета „Руска народна поща“ от Олег Богаев, режисьор Явор Гърдев. Сдружението „Летен театрален университет“ ще се представи със „Забравени от небето“ на Екатерина Томова, режисьор Юлия Огнянова, а Легал арт център ще покаже „Отвъд, отвъд“ – авторски спектакъл по фолклорни мотиви на Десислава Шпатова.

Театрална работилница „Сфумато“ е подготвила „Черното руно“, сценарий и режисура Маргарита Младенова и Иван Добчев, по програма „Теорем“, с чийто проект ще гостува в Авиньон.

„Поради здравословни причини Теди Москов е прекъснал работата по проекта „Слугите“ на „Ла страда“ и Театъра на армията“, съобщават още на пресконференцията.

Освен това във Варна са поканени представления по специални програми: „Машинописци“ от Мърей Шийзгал, режисьор Иржи Менцел, „Малкият принц“ по Екзюпери с режисьор Злати Златев и „Тъжният принц“ от Предраг Биелонич, режисьор Бисерка Колевска, работна демонстрация на френски режисьор с български студенти.

* * *

Осем чуждестранни театъра ще гостуват на международния театрален фестивал „Варненско

лято“, съобщава на 1 април артистичният директор на фестивала Цветана Манева.

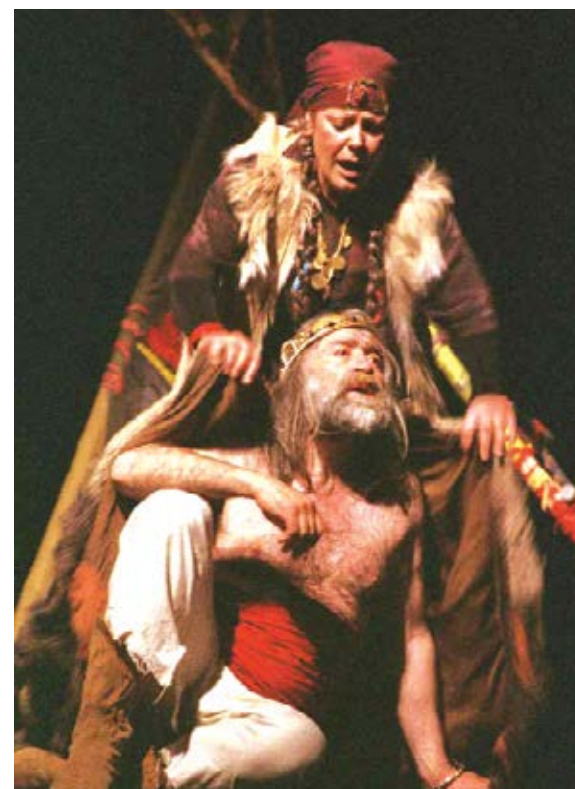
Премиерно ще бъде показан българо-руският проект „Птиците“ по Аристофан, в който са ангажирани Варненският драматичен театър, Академичният младежки театър „Глобус“ в Новосибирск и творческият център „Мейерхолд“ в Москва под режисурата на Валерий Фокин.

В афиша са включени два театъра от Великобритания: Съспет калчър с „Мейн стрийм“ от Дейвид Грег и Винсент ганс тиътър. Лилия Абаджиева ще гостува с постановката си на „Хамлет“ от Шекспир на сцената в Маагебург, Германия. Два спектакъла ще има Модърн ганс тиътър от Ирландия: „Онова място, онези хора“, хореография на Джон Скот, и „Интимно злато“, хореография Сийн Къран.

„Антигона в техноленд“ по Софокъл в режисьорската версия на Галин Стоев е заглавието, избрано от Македонския национален театър в Скопие.

И още един международен проект – на Холандия, Германия и България – „Атараксия“, хореография Галина Борисова, ще бъде показан на фестивала.

Селект мениджмънт арт и Националният театър в Букурещ за първи път правят на театрална сцена документален материал за Жана Д'Арк по процеса срещу нея: „Жана Д'Арк – откъси от едно



Варна, 9 юни 2000 г. Сцена от спектакъла „Циганска история“ с режисьор Петър Тодоров, представен на „Варненско лято“



Варна, 6 юни 2000 г. Моменти от спектакъла „Въздушният град“ по „Птиците“ на Аристофан, чиято световна премиер е в рамките на Международния театрален фестивал във Варна. Режисьор на спектакъла е Валерий Фокин

госие” под режисурата на Михай Манутию. Програмата на фестивала включва още форуми за всички професионални групи в театъра; актьори, които пишат стихове, ще имат своята публика, ще бъдат представени премиерно книги за актьори; ще има премиери на списания, работни срещи, борса на млади режисьори.

Осем български постановки са в програмата на Международния фестивал „Варненско лято” от 1 до 10 юни, съобщават на БТА организаторите от Българската асоциация за театър на 10 април. Мотото на феста е „Театърът на границите”. Театралното изкуство е спор с възможността за добро и ограничаване. Отворено към другите изкуства, а и към безкрайността на живота, то е поредица от взаимодействия, чийто резултат е винаги някакво преобразуване. Природата му е да поставя под въпрос, да сочи това, което все още не съществува, да подсказва нови реалности, обяснява мотото селекционерът проф. Богдан Богданов.

Германската постановка на Лилия Абаджиева „Хамлет” по Шекспир – в театър „Фраие камершпиле”, е в програмата „Чужди спектакли и копродукции” на Осмия театрален фестивал „Варненско лято” от 1 до 11 юни. Това съобщават на пресконференция на 29 май организаторите от Българската асоциация за театър, Министерството на културата и Община Варна.

По думите на селекционера на фестивала проф. Богдан Богданов избрани са „отворени постановки, които си сътрудничат с други изкуства и не се боят от границата между театъра и живота. Дава се преднина на успешното атакуване на стереотипа на традиционната сценична реч, на ефективното размиване на границите между сцена и салон и на въздействащото поставяне под въпрос на обичайното театрално пространство и време”. Така проф. Богданов тълкува мотото на феста „Театърът на границите”. Той ще води и международната теоретична дискусия на тази тема на „Варненско лято”.

Богата е и образователната програма на фестивала, отбелязват организаторите. Шейсет студенти от Нюйоркския университет за втори път ще дойдат да изучават методите на Маргарита Младенова и Иван Добчев. Млади театрални от България, Англия, Сърбия и Македония ще участват в семинарите на Възкресия Вихърлова и Зарко Узунов и на британците Бари Едуардс, Кати Митчел и Мартин Кримп – драматург на „Роял корт тиатър”.

В програмата са премиери на книги и театрални издания, изложбата „Театрална фотография” на Симон Варсано, среща на директори на европейски фестивали и други.

На 1 юни започва Международен театрален фестивал „Варненско лято 2000”, в който ще бъдат показани 23 български и чуждестранни представления. Останалата част от 13-часовата дневна програма ще включва работни срещи, уъркшопи, образователна програма, изложби, четения и срещи, пише в новина на БТА.

В театралното пространство започва да се размива границата Изток – Запад, без това да нахвърнява самотнитостта на българското, казва Цветана Манева и посочва постановки като „Забравени от небето” на режисьорката Юлия Огнянова и „Черното руно” на Иван Добчев и Маргарита Младенова.

Две премиери ще тръгнат от Варна – „Въздушният град” – по „Птиците” на Аристофан, която прави Валерий Фокин, и мултимедийно представление „Трилогията” на Рангъм данс къмпани от Великобритания.

2001 г.

Жан-Клод Карьер ще бъде специален гост на Международния театрален фестивал „Варненско лято”, съобщават на пресконференция на 28 май организаторите от Българската асоциация за театър, Министерството на културата и Община Варна.

Именитият кинематографист ще има среща с наши филмови гейци, театрални и студенти на 6 юни. Ще бъдат показани филми по негови сценарии от различни периоди на творчеството му, между които „Дневникът на една камериерка” на Луис Бунюел и „Сирано дьо Бержерак” с Жерар Депардийо. Седем заглавия са в официалната програма на фестивала от 1 до 11 юни, избрани от театроведа Ромео Попилиев между 90 спектакъла: „Бая си на бълхите” на Крикор Азарян в театър „Българска армия”, „Ромео и Жулиета” на Лили Абаджиева и „Контрабасът” на Пламен Марков в Театъра на последния етаж в Народния театър „Иван Вазов”, „Монолози за вагината” на Галин Стоев в Театър 199, „Гледалото, или вечната балканска кръчма” на Бойко Богданов в „Сълза и смях”, „Чайката” на Боян Иванов в Плевенския театър и „Пиеса номер 27” на Петър Пейков и Албена Георгиева в Благоевградския театър.

За съпътстващата програма Цветана Манева е



Варна, 2 юни 2001 г. Цветана Манева получава огромна ножница при откриването на „Варненско лято”. Фестивалът започва с пиесата „Бая си на бълхите” на Боян Папазов, постановка на Крикор Азарян



Моменти от празника през 2001 година.

подбрала представления на работещи в странство наши театрални – „Есенна соната” на Младен Киселов в Театър 199 и „Отражението” с Антония Малинова в Народния театър, „Дванайсета нощ” на легендарния Роберт Стуруа на академичната сцена, както и постановки на Варненския театър като домакин – „Игра на любов и случайност” на Галин Стоев и „Бастард” на Явор Гърдев, който ще се играе в избите на „Димят”.

Фестивалът завладява все повече градски пространства и с групи прояви от съпътстващата програма – спектакълът на Нешка Робева „Два свята” може да се види в Летния театър, концертното изпълнение на операта „Кармен” от Бизе ще е в Музикалното училище, отбелязва актрисата. По думите ѝ новост тази година са многото заглавия за децата. Целта е да се събуди интересът им и да се възпитава бъдещата театрална публика.

С подкрепата на чуждестранни културни центрове и посолства у нас ще гостуват постановки от други страни, участващи във фестивала „Театър в куфар” в рамките на Салона на изкуствата в НДК, в Европейския месец на културата в Пловдив и други.

„Модернизмът в българската литература” и „Теория и практика на маркетинга” са темите на семинарите в рамките на фестивала, съобщава театроведът Николай Йорданов.

С идеята да приобщи бъдещите си зрители Деветият международен театрален фестивал „Варненско лято” започва на 1 юни с представления за децата. Идеята е на Злати Златев – варненското име в кукленото театрално изкуство. Негова е първата постановка за деня – „Косе Босе” от Рада Московка. След това следват „Чудотворецът, или

как шутът стана крал” по мотиви от австрийски народни приказки, сценичен вариант и постановка на Светлозар Газов на сцената на Драматичен театър – Търговище, и „Много вкусно” от Олга и Александър Чурчич.

Още две заглавия за деца има в програмата на феста – на следващия ден е авторският спектакъл на Съни Сънински „Алагин и лампата вълшебна”, показани от Малък градски театър „Зад канала”, а след два дни – „Теди” от Общински театър „Възраждане” – София, мистерия от Кева Апостолова, постановка проф. Елена Баева.

В поздравително писмо до организаторите на феста министърът на културата Емма Московка пожелава да бъде сътворен и съпреживян в цялата му пълнота сегашният театрален празник. „Всички ветрове, които водят към него, са попътни, защото този фестивал е диалог между българския и световния театър, среща на различни естетики, импулс за нови творчески сътрудничества. Той е пространството на „живия театър”, от който имаме нужда”, се казва в писмото.

2002 г.

Големите театрални имена във Франция – Жан-Клод Карьер и Ариан Мнушкин, ще бъдат сред участниците в Десетия международен театрален фестивал „Варненско лято”, съобщава на пресконференция на 1 април художественият директор на фестивала Цветана Манева.

Съвременният шекспировед Карьер, работил с Питър Брук, миналата година за първи път гостува във Варна, а тази година е приел да води петдневно ателие по време на фестивала.

Режисьорката на Театъра на слънцето Ариан



Варна, 2 юни 2002 г. Със спектакъла „Комедия на слугите“ на Стефан Москов започва Десетият юбилеен театрален фестивал „Варненско лято“

Мнушкин ще покаже видеозаписи от своята работа.

Почти е готова програмата за гостуващите на фестивала спектакли.

Очаква се танцов спектакъл от Великобритания с участието на хора в неравностойно положение. А театър „Алюдови“ – Краков, ще представи „Внимание, ада“. Млада словенска трупа ще дойде с „Кралят умира“ на Йонеско. Водят се преговори с участници от Германия и Румъния.

* * *

На 1 април Азлика Стефанова, селекционер на Десетия международен театрален фестивал „Варненско лято“, представя на пресконференция осемте избрани от нея заглавия.

За да направи своя избор, тя е изгледала над 60 спектакъла в цялата страна, както и всички интересни заглавия в столичните театри.

Новата българска пиеса е „Дзен-порно“ от Милена Фучеджиева, режисьор Десислава Шпатова, поставена от сдружение „Легал Арт Център“ и Сатиричен театър. Силно и ексцентрично актьорско присъствие обединява следващите две постановки: „Записки от подземие“ по Достоевски, режисьор Лиля Абаджиева, Малък градски театър „Зад канала“, и „Сънят“ по Дж. Барнс, моноспектакъл на Мариус Куркински, Драматичен театър – Пловдив.

Присъстват два класически текста: „Буря“ от Николай Островски, режисьор Владлен Алексан-

дров, Драматичен театър – Пазарджик, и „Какво да се прави?“ по Николай Чернишевски, режисьор Боян Иванов, Драматичен театър – Плевен.

„Заспало куче“, танцов спектакъл, хореография и режисура Масаки Ивана, е реализирано от частното сдружение „Одавижън“. Танцов театър е и „Петя, Соня и Лидия“, хореография и режисура Галина Борисова, Театър на Голия охлюв.

Селекционерката определя като свое откритие за психологически театър със съвременни средства и силно актьорско присъствие „Последни луни“ от Фурио Бордон, режисьор Бойко Богданов, Театър 199.

Селекцията е представителна за сезона и за моя личен естетически вкус, казва Азлика Стефанова. Според нея присъствието на стилове, почерци и театрален диалект могат да формулират още по-точно мотото: „Театърът като жив език“.

* * *

Новият спектакъл на прочутата френска режисьорка Ариан Мнушкин „Барабани на дигата“ ще има световна премиера на „Варненско лято“, съобщава БТА в края на месец май. Постановката ще бъде показана на видеопрожекция на 8 юни в съпътстващата програма на феста в присъствието на двамата главни изпълнители, млади актьори звезди в „Театър дьо солей“ на Мнушкин – Сава Лолов, племенник на Татяна Лолова, и Рената Рамос Маза. До няколко дни се очаква режисьорката да потвърди гостуването си на „Варненско лято“. Пре-



Варна, 2 юни 2002 г. Детско карнавално шествие по варненските улици

миерата в Париж ще е в началото на идния сезон. Другият очакван именит гост – Жан-Клод Карьер, няма да пристигне, тъй като наскоро е загубил свой близък. Между чуждестранните представители ще са селекционери на фестивалите в Авиньон, Единбург и други световни театрални форуми, театрални критици и журналисти от Германия, Канада, Испания, Турция, Словакия, Полша, Хърватия, Казахстан и други страни.

Това съобщава на пресконференция на 28 май Митко Тодоров, председател на Българската асоциация за театър, съорганизатор на феста с Министерството на културата и Община Варна. Те са подкрепени от Националния център за театър, фондация „Про Хелвеция“, Британския съвет, Гьоте институт и Френския институт в София и много спонсори.

За първи път фестивалът ще представи своя собствена продукция – „Археология на сънуването“ на Галин Стоев по пиесата „Съница“ на Иван Варипаев, съобщава Цветана Манева. По гумите на автора неговите герои са наркомани, но пиесата не е за това. Наркотиците не са само хероин – това всъщност е робството от самия себе си. Снежина Петрова, Вяра Коларова, Юлиана Сайска, Николай Мутафчиев и Иво Димчев – автор и на хореографията, участват в представлението, което режисьорът определя като музикално произведение, използващо гуми или емоции вместо ноти. БНТ ще заснеме „Съница“ и други спектакли от фестивала като основа за възстановяването на телевизионния театър. Това ще бъде и тема на една от дискусиите по време на „Варненско лято“. Телевизията ще направи два документални филма за феста, в които ще има и архивни кадри от 10-годишната му история.

Международният проект „Уличен театър“ ще бъде представен от 1 до 5 юни. Фотоизложба „Съ-

временен немски танц“, изложби на студенти по сценография и скулптура от Художествената академия, представяне на проекти на млади режисьори – своеобразна артборса, Международна теоретична конференция „Театър в региони/ Ситуации на конфликти“ са сред проявите в съпътстващата програма на феста.

* * *

„Комедия на слугите“ на Теди Москов открива Десетия международен театрален фестивал „Варненско лято“ на 1 юни. Представлението е сред седемте специално поканени спектакли на феста. Между тях са и „Роген във Ветил“ на Иван Добчев в „Сфумато“ – с премиера на „Варненско лято“, „Битката“ от Хайнер Мюлер, постановка на Димитър Негков в Гейт тиътър – Лондон, с български и британски актьори, „Парникът“ от Харолд Пинтър под режисурата на Деляна Манева.

Под мотото на селекционерката Азлика Стефанова, най-младата селекционерка в историята на фестивала, „Топография на спомените“ събитията започват още следобед с улично представление. След него по червения килим в театъра влизат и специалните гости за десетото юбилейно издание на „Варненско лято“.

Специално поздравление от президента Георги Първанов е прочетено от артистичния директор на фестивала Цветана Манева. Това десето юбилейно издание утвърждава фестивала като престижно и перспективно средище на театралното изкуство. Не са много начинанията от такъв характер у нас и всички трябва да ги подкрепяме и окуражаваме сега, в периода на труден преход, се казва в приветствието.



Варна, 6 юни 2002 г. В рамките на варненския театрален фестивал Театър 199 представя авторската адаптация на режисьора Бойко Богданов „Последни луни“ от Фурио Бордон с участието на Вяло Камарашиев и Мария Каварджикова



Варна, 2 юни 2003 г. Със спектакъла „Хамлет“ – постановка на именития украински режисьор Андрей Жолдак, започва международният театрален фестивал

Приветствия има също от народния представител Стефан Данаилов, председател на парламентарната комисия по култура и от министъра на културата Божидар Абрашев.

2003 г.

Десет от най-добрите спектакъла, играни на българските театрални сцени през годината, ще участват във „Варненско лято 2003“. Селекционерът на Единадесетия театрален фестивал проф. Снежина Панова обявява на 2 април официалната селекция на тазгодишния фестивал.

Избраните постановки са: „Франческа“ на Народния театър „Иван Вазов“ с режисьор Маргарита Младенова, „Албена“ с режисьор Иван Добчев, „Развратникът“ на Варненския драматичен театър с режисьор Красимир Спасов, „Мечталото“ на театър „Сълза и смях“ с режисьор Бойко Богданов.

В програмата проф. Панова е включила и спектаклите „Стела“ на режисьора от Общинския театър „Възраждане“ Николай Поляков, „Вишневи сестри“ на Сатиричния театър с режисьор Възкресия Вихърлова, „Слугините“ на сдружение „Легал арт център“ с режисьор Д. Шпатова, „Четвъртата сестра“ на театър „Българска армия“ с режисьор Крикор Азарян, „Никой не знае, че съм куче“ на режисьора Съни Сънински и „Дневникът на Бриджит Джоунс“ по текстове на Хелън Филдинг с режисьор Гергана Димитрова от Родопския

драматичен театър в Смолян.

В рамките на фестивала със спектакъла „Фенове“ ще дебютира кинорежисьорката Иглика Трифонова, позната от филма „Писмо до Америка“. С представлението „Жените на Джей“ ще бъде отпразнуван юбилеят на проф. Стефан Данаилов.

В програмата на „Варненско лято“ е предвидено и силно международно присъствие. На фестивала ще бъдат поканени и младите режисьори, които ще имат възможност да представят пред директорите на различни театри свои проекти.

2004 г.

Младият режисьор Явор Гърдев ще представи премиерно новата пиеса на Мартин МакДона „Пухеният“ в съпътстващата програма на Международния фестивал „Варненско лято“, който ще се проведе от 1 до 11 юни. Това съобщава на пресконференция на 26 май пресаташето на фестивала Георги Тошев.

В постановката на Варненския театър участват Михаил Мутафов, Пенко Госпошинов, Стоян Радев и Никола Мутафов.

Младият ирландски драматург, носител на наградата „Тони“, нашумява у нас с постановките на „Бившата мис на малкия град“, „Куцльото от забутания остров“ и „Череп в Конемара“. Новата му пиеса „Пухеният“ се поставя за първи път на българска сцена. Провокативен, напрегнат и силно напоен с черен хумор, сюжетът изследва конфликта между службите за разузнаване и писател, чиито зловеци разкази за детски убийства притеснително напомнят действителните престъпления на сериен убиец, отбелязват критици. Според тях с виртуозните си технически умения МакДона изобретява нов жанр, съчетаващ комедията с ужаса, и оставя повечето драматурзи зад гърба си – той е като спирац гъха театрален магьосник.

Новият прочит на българската класика е на фокус в основната програма – „Службогонци“ по Иван Вазов на Иван Добчев в Народния театър и спектаклите на Мариус Куркински „Големанов“ от Ст. Л. Костов в Малък градски театър „Зад канала“ и „Свекърва“ от Антон Страшимиров в Пловдивския театър, каза театроведът Ани Топалджикова, селекционер на фестивала. Тя е избрала мотото „Живият театър – театърът, който търси“. Съвременната българска драма е представена от „Топлината през ноември“ на Яна Добрева под режисурата на Възкресия Вихърлова, копродукция на Шуменския театър и Театъра на голия охлюв при Нов български университет.

Останалите заглавия са „Месец на село“ от Тургенева на Маргарита Младенова в Народния театър, „Марат/Саг“ от Петер Вайс на Явор Гърдев във Варненския театър, „Огнено лице“ от Мариус фон Майенбург на Николай Ламбрев във Военния театър, „Здравей, напускам те“ от Едуард Олби на Бойко Богданов и „И човекът стана жива душа“ от Дейвид Хер на Маргарита Младенова в Театър 199.

Актрисата Цветана Манева, артистичен директор на фестивала, е поканила спектакли от Сърбия, Великобритания, Италия – Центъра на Йежи Гротовски и Томас Ричардс в Понтедера – в рамките на международния проект „Импулс“ – България под ръководството на Възкресия Вихърлова. „Българска следа“ има и в спектакъла от Швейцария – хореографията е на Красен Кръстев, който в началото на 90-те години основа в София алтернативната трупа „Амарант ганс студио“.

На фестивала ще бъдат отбелязани три юбилея – 100-годишнината на Народния театър „Иван Вазов“ и кръглите годишнини на Цветана Манева и режисьора Крикор Азарян.

За първи път млади режисьори – студенти от НАТФИЗ и НБУ, ще покажат откъси от свои представления. В образователната програма са и прожекции на филми за Питър Брук и Ариан Мнушкин. Проектозаконът за театъра ще е темата на срещата на театралните директори по време на фестивала, организиран от Министерството на културата, Община Варна и Българската асоциация за театър.

* * *

37 сценични прояви са включени в започващия утре Дванадесети международен театрален фестивал „Варненско лято 2004“. Това съобщава в последния ден на май председателят на Българската асоциация за театър Митко Тодоров.

Акцентът на тазгодишната програма е българската драматургия, а мотото на фестивала е „Живият театър – театърът, който търсим“. В официалната програма са включени 19 представления и 3 театрални концерта, единият от тях е посветен на 70-годишнината на режисьора Крикор Азарян. Патрон на форума е вицепремиерът и министър на транспорта Николай Василев, който ще при-



Варна, 2 юни 2004 г. Със спектакъла „Службогонци“ на Народния театър, постановка на Иван Добчев, е даден стартът на „Варненско лято 2004“



Варна, 4 юни 2004 г.
Във фойето на драматичния театър „Стоян Бъчваров“ в морската столица е открита изложба с фотографии по повод 60-годишнината на актрисата Цветана Манева

съства на откриването му. Фестивалът ще започне с постановката „Службогонци“ в Народен театър „Иван Вазов“, София. Спектакълът е част от националното турне на театъра по случай 100-годишнината му.

2005 г.

Представление от официалната програма на един от най-престижните международни театрални фестивали – в Авиньон, за първи път ще гостува в България на фестивала „Варненско лято“, съобщават организаторите на пресконференция на 26 май.

Моноспектакълът „Гласове“ на Йеруун Уилемс под режисурата на Йохан Симонс е по текстове на Пиер Паоло Пазолини и автентична реч на Кор Херкцрьотер, бивш директор на „Шел“. Постановката на NT Гент, Белгия, обикаля света и е отрупана с награди.

Заради големия зрителски интерес тринайсетото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ ще продължи по-дълго от обичайното – 13 дни: от 31 май до 12 юни, като в този период ще бъдат изиграни 39 представления, а участниците във фестивала са над 350.

Между чуждестранните гости, поканени от артистичния директор на „Варненско лято“ Цветана Манева, е Кралският театър – Стокхолм, Швеция, с хор „Ромео и Жулиета“, който пее на галаконцертите за връчването на Нобеловите

награди. У нас артистите ще изпълнят „Песни за Лаура“ – театрален концерт по Triumphis Mortis от Петрарка с музика на анонимни френски и италиански композитори от XIV и XV век.

За първи път в България ще дойде трупа от Австралия – подготовката на гастролта е отнела две години на организаторите. „БалетЛаб“ от Мелбърн ще покаже „Увеличение“ – съвременен танц, който изследва човешкото тяло под въздействието на звук, светлина и физически сблъсък.

Това е едно от четирите представления, които са и в афиша на фестивала „Театър в куфар“ в София, в рамките на Салона на изкуствата. Останалите са „Примка“ на танцова компания „Комбина“ от Израел, „Опаковай ме!“ на „Линга“ от Швейцария и „Нирвана“ от Константин Илиев, постановка на „Гологан продакшънс“ – Лондон.

Между гостуващите спектакли е и „Бурята“ от Шекспир под режисурата на Явор Гърдев в Държавния театър – Адана, Турция, „зрелищно визуално преживяване“, обявено за един от най-предизвикателните прочити на Шекспир за годината от уеб списание Shakespeare Review. Другите чуждестранни участници са от Украйна и Полша.

Две премиери са в програмата на фестивала – „Чайка“ от Чехов на Маргарита Младенова във Варненския театър и „Психоза 4:48“ от Сара Кейн, постановка на Десислава Шпаторова със Снежина Петрова и Иво Димчев. Това е втората собствена продукция на „Варненско лято“ след „Археология на сънуването“. Британската авторка – едно от

най-значимите имена в съвременната европейска драматургия, пише пиесата малко преди да сложи край на живота си преди няколко години.

„Сцената в часа на примирието с текста“ е мотото, под което Юрий Дачев е избрал осемте български спектакла в основната програма на фестивала – „Хъшовете“ на Александър Морфов по Иван Вазов, „Плебеи по рождение“ на Маргарита Младенова по Алеко Константинов, Вазов, Смирненски и други автори, „Част от цялото“ по Радичков на Стилиян Петров, „Часът, в който не знаехме нищо един за друг“ на Боян Иванов, „Рибарят и неговата душа“ по Оскар Уайлд на Мариус Куркински, „Домът на Бернарда Алба“ по Лорка на Елена Панайотова, „Лазарица“ от Радичков и „Продавателите ли гемони?“ от Боян Паназов под режисурата на Крикор Азарян.

Изложба на студенти от Художествената академия, представяне на режисьорски откъси на възпитаници на НАТФИЗ и НБУ, работна среща „Писане за сцена: визуализиране на текста“ са сред съпътстващите прояви на фестивала. Предвидени са също дебати за съвременния български театър и международни конференции на тема „Сценичните изкуства – европейски хоризонти“ и „Културна идентичност и културно разнообразие“.

* * *

С постановката „Хъшовете“ на режисьора Александър Морфов на 31 май е открит Международният театрален фестивал „Варненско лято“.

Щастлив съм, че за поредна година имам удоволствието да бъда съпричастен към международния театрален фестивал, който безспорно е най-големият театрален форум у нас и е един от най-престижните на Балканите, казва на откриването вицепремиерът Василев.

Варна ще събере може би най-доброто, най-новото, най-нетрадиционното в театъра не само в България. Варна ще се превърне в своеобразен притегателен център, който е извън проблемите на ежедневието, ще се опита да ни направи малко по-замислени, малко по-добри, а може би и малко по-истински. Театърът е място за контакт, пространство, където се срещат силни енергии и се представят различни светове. Театърът е магия, която те провокира да мислиш и да чувстваш. Театърът е живот, казва още вицепремиерът.

2006 г.

Пет чуждестранни постановки ще участват в четиринайсетото издание на международния театрален фестивал „Варненско лято“, който ще

се проведе от 31 май до 11 юни. Това съобщава на пресконференция във Варна на 4 април артистичният директор на фестивала Цветана Манева. Тя допълва, че чуждите спектакли са от Русия, Румъния, Белгия, Унгария и Бразилия.

Сред съпътстващите събития на форума е международната конференция по проблемите на преводите на съвременна драматургия. Тя е по проект на Европейската комисия, обяснява Манева. Желанието на организаторите е Варна да стане традиционен домакин по този проект, допълва тя.

* * *

Нова френска пиеса за Луи дьо Фюнес ще има световна премиера на „Варненско лято“. Авторът – Валер Новарина, именит съвременен френски драматург, ще чете своята пиеса на фестивала. Той ще участва заедно с други европейски и наши експерти в Европейското ателие по превод – част от съпътстващата програма на „Варненско лято“, съобщават на пресконференция на 25 май организаторите.

Между чуждестранните спектакли са три заглавия, получили световно признание по най-престижните международни фестивали – „Чайка“ от Чехов на унгарския театър „Кретакор“ – Будапеща, „Дванайсета нощ“ по Шекспир на румънския театър „Марин Сореску“ – Крайова, и най-успешната бразилска постановка на всички времена – „репетиция.Хамлет“ по Шекспир на Компания дос аторес – Рио де Жанейро, която ще дойде у нас след участието си във фестивал в Германия.

„Археология на чувствата“ е мотото, под което селекционерът Димитър Чернев е избрал българските спектакли за основната програма на фестивала.



Варна, 5 април 2005 г. Артистичният директор на фестивала Цветана Манева и председателят на БАТ Митко Тодоров на специална пресконференция, на която е представена селекцията на българските спектакли за предстоящото издание на „Варненско лято“

Седемте представления са от областта на психологическия театър и са емблематични за състоянието на българския театър в момента – засилено връщане към човека и отношенията между хората, което интересува и зрителите. Такива са тенденциите и в европейския театър, казва Димитър Чернев.

Избраните спектакли са „Трамвай „Желание“ на Военния театър, „Веселите Разплюеви дни“ на Театър 199, „Паметта на водата“ на Пазарджишкия театър, „На хубавия син Дунав“ – Ловеч, „Гласовете на гругите“ – Стара Загора, „Д-р“ на „Създа и смях“, „Пушката ще гръмне след антракта“ на Народния театър.

„Боряна“ на Варненския театър, „Станция Астапово“ на „Сфумато“, „С любовта шега не бива“ на Народния театър са сред специално поканените представления.

За разлика от първия фестивал, когато е имало само едно чуждо представление, сега броят на нашите и чуждите постановки е изравнен. Нужно е обаче да се направи още много за материалната база във връзка с международния статут на форума, смятат организаторите.

Необходими са инвестиции и дългосрочна политика за модернизиране на техническата база на театралните пространства във Варна, за да може фестивалът да е домакин и на чужди спектакли, са единодушни артистичният директор на „Варненско лято“ Цветана Манева и председателят на Българската асоциация за театър Митко Тодоров. България може да се възползва от европейските фондове при присъединяването си към Европейския съюз, както направи Ирландия. При влизането ѝ в Съюза бяха оборудвани с най-модерна техника 10 - 15 театъра в страната, отбелязва театроведът Николай Йорданов, който отговаря за теоретичната част на фестивала. В нея са включени – освен Европейското ателие по превод – представяне на проекти от висшите училища по изкуствата и кръгла маса „Класиката – универсалният театрален код“. Темата е обусловена от преобладаващото присъствие във фестивалната програма на спектакли, базирани на класиката – както сред българските, така и сред чуждите.

Наум Шопов е специален гост на фестивала. Христо Мутафчиев и Б.Т.Р. ще продължат утвърдената се вече традиция на театралните концерти в рамките на „Варненско лято“. В съпътстващата програма ще бъдат отбелязани 85-годишнината на Варненския театър и 150-годишнината от първото театрално представление в България.

* * *

Огънят беше главното действащо лице в уличния спектакъл на полския Театър А, с който снощи бе открито четиринадесетото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, пише специалният кореспондент на БТА Людмила Димова на 1 юни.

Играта на първичните елементи огън и вода наблюдават варненци и гостите на фестивала, които се събират на централния площад в 21,30 часа. Заглавието Exultet идва от католическия химн, изпълняван при запалването на свещите в нощта преди Великден. Атрактивното ритуално шоу на пътуващата частна трупа, известна със своите музикални представления по свещени текстове, е на границата между средновековната мистерия и модерния танц. Полските актьори показват прехода на човека през инициация, смърт и прераждане и срещите му с видовете огън от различни култури – примитивен, на птицата Феникс, магическия огън на шамана и библейските образи на пламъка. Варненското гостуване е в рамките на турнето на трупата в Източна Европа.

2007 г.

За първи път част от спектаклите, включени в програмата на международния театрален фестивал „Варненско лято“, ще могат да бъдат видени и от софийска публика, съобщават организаторите на фестивала на пресконференция в БТА на 28 май. Неговото петнайсетото издание започва на 2 юни и ще продължи до 12 юни.

Между чуждестранните спектакли тази година е една от най-новите продукции на режисьора Питър Брук „Великият инквизитор“ с участието на Брус Майерс – дългогодишен актьор на режисьора и едно от големите имена на английския театър. „Великият инквизитор“ е от ключовите глави на романа на Ф. М. Достоевски „Братя Карамазови“. На 5 и 6 юни спектакълът на Брук ще гостува в София на сцената на Малък градски театър „Зад канала“.

„Соня“ на латвийския режисьор Алвис Херманис, носител на много европейски театрални награди, е сред чуждестранните предложения на фестивала. Артистичният директор на „Варненско лято“ Цветана Манева определя Херманис като знакова фигура в световния театър. Спектакълът, който ще бъде представен във Варна, е базиран върху едноименния разказ на руската писателка Татяна Толстая (внучка на Алексей Толстой).



Варна, 1 юни 2007 г. Емблема на 15-ото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ е стар парен генератор Lincoln от 1902 година, който е внесен от Австрия и поставя началото на модерното земеделие в България

Публиката на фестивала ще има възможност да види постановката „Филоктет“ от Хайнер Мюлер на работещия в Германия режисьор Димитър Гочев. Премиерата на „Филоктет“ на сцената „Фолксбюне“ през 2005 година съвпада със 76-ата годишнина от рождението на Мюлер. В представлението с участието на Самуел Финци и Йозеф Бирбихлер за първи път на сцената излиза и самият режисьор, който обявява, че спектакълът „няма режисура“.

Сред чуждестранните предложения са и две танцови представления – „Песента на Маргарита“ на танцова компания „Сенза темпо“ от Барселона и Real Life Wrong на танцова компания „Йозеф Трефели“ от Женева. На 8 юни софийската публика ще може да види „Песента на Маргарита“ в театър „София“.

Българските спектакли, включени в програмата, са „Дон Жуан“ на Народния театър „Иван Вазов“, „Жюли, Жан и Кристин“ на Театрална работилница „Сфумато“, „Женитба“ на Бургаския театър, „Невинните“ на Театър 199, „Куклен дом“ на театър „Българска армия“.

„Мъртвешки танц“ на Маргарита Младенова,

„Сътресение“ на Мариус Куркински, „360 градуса“ на Андрей Баташов, танцовото представление „Имаго“, „Ритъм енд блус“ на Румен Цонев, както и „Веселите Разплюеви дни“ на Младен Киселов, са сред специално поканените спектакли.

В програмата на фестивала са и международните конференции „Театърът: пресичащ границите“ и „Театърът: преоткриващ града“. Тазгодишното издание на „Варненско лято“ е под патронажа на еврокомисаря Меглена Кунева.

* * *

Локомотивът на бащата на поетесата Дора Габе – Петър Габе, ще е една от атракциите по време на Международния театрален фестивал „Варненско лято“. Това съобщава на 31 май изпълнителният директор на фестивала Николай Йорданов. Локомотивът, който тежи 4,5 тона, ще бъде позициониран на 1 срещу 2 юни пред филала на театъра във Варна. Снимката на локомотива е и на корицата на каталога на фестивала.

Поради големия интерес и изчерпване на билетите организаторите са решили да пуснат извънредно представление на пиесата „Дон Жуан“ по Молиер, постановка на Александър Морфов. През тази го-



дина във фестивала участват общо 22 постановки. Проявата се открива на 2 юни и продължава до 12 юни.

2008 г.

Десет български спектакъла са избрани от селеktionера Розалия Радичкова за Шестнадесетия международен театрален фестивал „Варненско лято“. Това съобщава на 1 април артистичният директор на фестивала Цветана Манева.

С по две постановки са Малък градски театър „Зад канала“ и Театър 199. Сред селектираните продукции има две на извънстолични театри – на Родопския драматичен театър „Н. Хайтов“ от Смолян и на драматичния театър „Н. Масалитинов“ от Пловдив.

Във фестивала, който ще се състои от 2 до 12 юни, по линия на сътрудничеството с Британския съвет ще има спектакъл на театър от Великобритания, съобщава Николай Йорданов – изпълнителен директор на фестивала. Освен това ще гостува театър от Новосибирск с постановката „Дама Пика“, както и френски спектакъл.

В рамките на фестивала ще се опита да организираме нещо като културна борса за Черно-

морския район, като инициативата за това е на Британския съвет от декември миналата година, казва Йорданов. В рамките на инициативата среща ще си дават не само театрални, но и музиканти, балетисти и други представители на културните среди.

Международният театрален фестивал „Варненско лято“ ще се състои от 2 до 12 юни. Това е най-мащабното издание на форума, в който са включени около 50 прояви на осем различни сцени, казва на 27 май на пресконференция в пресклуба на БТА председателят на Българската асоциация за театър Митко Тодоров. На фестивала ще гостуват спектакли от 17 страни.

Сред селектираните български спектакли, които са включени в програмата, са тези, които в момента формират лицето на българския театър, казва Розалия Радичкова – селеktionер на фестивала. Сред избраните девет български спектакъла са и заглавия, които са удостоени вече с театрални награди – „Чайка“, „Три сестри“, „Макбет“.

За пръв път тази година във фестивала е включена програмата „Шоукейс“, в която са подбрани български и чужди спектакли, които ще бъдат представени специално на чуждестранните гости.

Новото във фестивала е и нетрадиционни представления по проекта SEAS, подкрепен от Европейската комисия. В него ще участват театрални постановки от страни по Черноморието и Северно море.

2009 г.

Три чуждестранни постановки от програмата на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ ще гостуват в София: „Злодеите на Шекспир“ – моноспектакъл на британския актьор и драматург Стивън Бъркоф – на 3 юни в Сатиричния театър, „Ромео и Жулиета“ от Шекспир на литовския режисьор Оскар Коршуновас – на 9 юни в театър „София“, и „Дневникът на един луг“ от Гогол – моноспектакъл на живеещия в Германия български актьор Самуел Финци под режисурата на Хана Рудолф – на 14 юни в Народния театър „Иван Вазов“.

Останалите чуждестранни продукции, избрани от актрисата Цветана Манева – артистичен директор на фестивала, са от Дания – „Сол“ по Антонио Табуки на Еуженио Барба, и от Македония – „Жената като бойно поле“ от Матей Виснек, постановка на българския режисьор Владен Александров.

Програмата на фестивала, който ще се състои от 1 до 12 юни във Варна, е представена на 27 май в пресклуба на БТА.

Под мотото „Спектакълът-среща“ театроведът Румяна Николова е селеktionирала седемте български заглавия, повечето отличени с награди „Икар“ и „Аскеер“ – „Калигула“ на Явор Гърдев, „Родилно петно“ на Иван Добчев, „Тихи, невидим хора“ на Десислава Шпатова, „ОООС Сънят на Гогол“ на Маргарита Младенова и Иван Добчев, „Краят на играта“ на Лилия Абаджиева, „Колекцията“ на Крикор Азарян, „Пътува Одисей“ на Теди Москов.

Във фестивалния афиш са още около 15 български заглавия – специално поканени, включени в пазарно ориентирания показ – „Шоукейс“, и в паралелната програма.

Кръгла маса „Глобалната криза и изкуствата. Възможни решения“, семинар „Новите европейски стандарти в сценичната техника“, прожекция на документалния филм за Крикор Азарян на Лилия Абаджиева – „45 градуса по Азарян“, изложба „Невена и Сатирата“ – за театралните роли на Невена Коканова, уъркшоп по „Сън в лятна нощ“ от Шекспир, концерт на Стефан Вълдобрев и „националният отбор“ от известни музиканти са сред

проявите в съпътстващата програма.

Пет чужди продукции ще бъдат представени в рамките на Седемнадесетия международен театрален фестивал „Варненско лято“. Общият брой на театралните заглавия ще бъде 29. Това съобщава на 29 май във Варна председателят на Българската асоциация за театър Митко Тодоров.

За фестивала ще пристигнат някои от водещите имена на световния театър. За първи път в България ще гостуват Еуженио Барба, носителят на европейската награда „Нови театрални форми“ Оскар Коршуновас, както и Стивън Бъркоф.

В рамките на фестивала актьорът Самуел Финци ще представи моноспектакъла „Дневникът на един луг“, продуциран от „Дойчес театер“ – Берлин. Основателят на Suzuki Company of Toga Тадаши Сузуки ще направи открита репетиция с учебния театър на НАТФИЗ, като в разговор с публиката ще представи авторския си метод за актьорски тренинг.

Артистичният директор на „Варненско лято“ Цветана Манева акцентира върху кръглата маса за отражението на глобалната криза върху изкуствата, която ще се състои на 7 юни. В паралелната програма на фестивала са включени още концерт на Стефан Вълдобрев, уъркшоп с американски и български студенти и преподаватели, сценично четене на „Всичко е наред“ от Вера Неспръом.

2010

По време на осемнадесетото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ ще бъдат представени три постановки на Народния



Варна, 2 юни 2008 г. С танцово шоу на студенти от НАТФИЗ на централния площад започва тазгодишното издание на международния театрален фестивал

театър „Иван Вазов”. Това съобщава на 15 април артистичният директор на проявата Цветана Манева.

Две от представленията са включени в българската селекция за фестивала, чиито селекционер през тази година е театралният критик Анна Топалджикова. Едната постановка е „Вишнева градина”, постановка на Крикор Азарян, а другата – „Козата, или коя е Силвия” от Едуард Олби, режисьор Явор Гърдев. Третата постановка на театъра – „Гълъбът”, с режисьор Десислава Шпатова, е включена в програмата „Шоукейс” на фестивала. В българската селекция са включени още постановки на столичните театри „Българска армия”, „Заг канала”, „Сълза и смях” и 199, както и на пазарджишкия театър „Константин Величков”. Мотото на селекцията през тази година е „Театърът – по-интензивната реалност”.

В международната програма има постановки от Румъния, Великобритания, Италия, Дания, Хърватия, Турция и други страни.

В съпътстващата програма на проявата ще има концерт на варненска джаз формация, юбилейна вечер на проф. Румен Цонев, в нея е включена и постановката „Дама Пика” на театър „Заг канала”, както и конференция на тема „Ролята на културата за развитие на регионите”.

Откриването на театралния фестивал ще е на 31 май с премиерната постановка на варненския театър „Фауст”. Културната проява ще продължи до 11 юни.

* * *

Пътуващ вариант на „Вишнева градина” от Чехов под режисурата на Крикор Азарян подготвя Народният театър „Иван Вазов” за „Варненско лято”. Със спектакъла, който ще има три представления на фестивала, ще бъде отбелязана предстоящата 80-годишнина на актьора Наум Шопов, съобщават организаторите на 26 май на пресконференция в БТА.

Почетни гости на фестивала ще бъдат също актьорът Йосиф Сърчаджиев – по случай неговата 65-годишнина, и композиторът Румен Цонев, който ще празнува 60-ия си рожден ден с авторския си музикален спектакъл „Ритъм енд блус”, постановка в Малък градски театър „Заг канала”.

„Ритъм енд блус” за втори път е във Варна, както и „Шинел” на театър „Кредо” – Нина Димитрова и Васил Василев - Зуека, поради големия зрителски интерес.

Минифестивал ще има и в столицата под надслов „Световен театър в София – в театър „София”. Гостуването на чуждестранни заглавия от афиша



Варна, 6 юни 2012 г. Режисьорът Явор Гърдев на пресконференция за предстоящия си спектакъл „Грозният” от немския автор Мариус фон Майенбург. Постановката, представена от Държавния академичен театър Саратов, Русия, е в рамките на двадесетото издание на „Варненско лято”

се подкрепя от Столичната община и други партньори вече трета година. Досега гостуваше по едно представление, а сега са три – „Да докоснеш пода с глава” на датската компания „Мют” – Копенхаген – на 31 май, „Хей, момиче” на световноизвестния италианец Ромео Кастелучи – на 4 юни, с подкрепата на новия партньор на „Варненско лято” – фондацията „Америка за България”, и „Хотел Матусал” на театър „Имитейтинг гъ дог” от Лийдс, Великобритания – на 9 юни.

Английското представление е първото от новия проект „Нови творби, нови публики” на Британския съвет в София, който обявява конкурс за превод на български на името на трупата. Наградата са два билета за „Хотел Матусал”.

Около 20 заглавия с над 34 представления са в афиша. Сред българските постановки са най-гледаните и с най-много награди и номинации за „Икар” и „Аскеер” – „Апокалипсисът идва в 6 вечерта”, „За вредата от мютюна и други шеги”, „Нирвана”, „Козата, или коя е Силвия?”, „Приятнострашно”. Откриват домакините от Варненския театър с премиерата на „Фауст” от Гьоте под режисурата на Лилия Абаджиева.

Пред директори и селекционери на международни фестивали, критици и журналисти ще бъдат представени мобилни камерни спектакли, които в перспектива може да бъдат поканени в странство. Между тях са „Гълъбът”, „Нордост”, „Шинел”. Само от САЩ се очакват 15 експерти. „Витрината на българския театър” се организира за трети път на „Варненско лято” със съдействието на фондацията „Арт офис”.

Дискусията за театралната реформа с участието

на директори на театри – на 11 юни, и кръглите маси „Театърът отвъд локалните сцени” и „Българската култура на регионите” са сред акцентите в деловата програма на фестивала. Много концерти и изложби са в богатата съпътстваща програма.

* * *

На 31 май артистичният директор на фестивала Цветана Манева посочва, че през тази година организаторите са заложили на разнообразието, има и нови моменти в съпътстващата програма. В нея ще има няколко кръгли маси, едната от които е на тема „Театралната мрежа в България: Перспективи за развитие”.

С подкрепата на фондация „Америка за България” ще се проведе театрален семинар за ученици „В час с театъра”. В него ще участват ученици от 9 до 11 клас от четири варненски училища. Целта му е да се запознаят пограстващите с изразните средства и съвременните идеи на театралното изкуство.

По време на фестивала ще има и два концерта, както и фотографска изложба „Театралният костюм извън театъра”.

2011 г.

Деветнадесетият международен театрален фестивал „Варненско лято” се открива на 1 юни с комедията „Както ви харесва” от Шекспир на театър „Българска армия”, сценичен вариант и

постановка на Красимир Спасов, следван от концерта на Йълдъз Ибрахимова и Варненския камерен оркестър с диригент Ганчо Ганчев, съобщават организаторите на 24 май.

По традиция в Деня на детето в програмата на фестивала е представление за малките зрители. Тази година това е „Алегро виваче, или когато куклите танцуват” на Кукления театър във Варна – авторски спектакъл на Вера Стойкова, Диана Цолевска, Галин Гинев и Стоян Стоянов. „Алегро виваче” е забавно музикално шоу, в което публиката се среща с очарованието на куклите и техните невероятни възможности, разгърнати с въображението на актьорите. В рамките на един час зрителите стават участници в забавна битка за добро настроение под звуците на класически музикални шедеври.

Лидия Инджова, Мирослав Косев, Илиан Марков (гост), Иван Рагоев, Веселин Анчев, Ангел Генев, Стойко Пеев, Леонид Йовчев, Иван Ласкин, Георги Къркеланов, Тигран Торосян, Йоана Буковска, Анастасия Ингулизова, Стефка Янорова участват в най-новата премиера на ТБА – „Както ви харесва”, най-изграната пиеса в българския театър за последните 50 години. Специално за постановката на проф. Красимир Спасов Дони създава песента „Напролет”, която вече се върти по БГ Радио. По думите на режисьора „Както ви харесва” е пиеса за любовта и свободата, за смисъла на живота, който не е в получаването, а в споделеността, за



Варна, 2 юни 2013 г. Пространството около Варненския театър се превръща във фантастична сцена на образи от черно и бяло, представени от формация „Lux Lumina Group”



Варна, 2 юни 2013 г. Формация „Lux Lumina Group“ на „Варненско лято“

младостта, която е дадена само веднъж. А почитателите на Йългъз Ибрахимова ще се насладят на изключителното присъствие и музикалния талант на певицата в един специален концерт с класическа оркестрова музика, отбелязват организаторите.

Жанровото разнообразие и новаторските идеи са основен акцент в програмата на „Варненско лято“, казва артистичният директор на фестивала Цветана Манева на пресконференция в БТА на 26 май. В периода 1 - 12 юни публиката ще може да види общо 30 български и 10 чужди театрални представления, танцови спектакли, 3D инсталации, представени от 223 актьори, посочва тя. Новото тази година е, че фестивалът се разширява географски, обхващайки сцените на София и Русе. „В модул „Българска селекция“, воден от мотото „Игра по инстинкт“, се спрях на онези постановки от сезона, в които е налице съчетанието между художествено майсторство и новаторство“, казва селекторът на фестивала Асен Терзиев. В посочения модул са включени 6 спектакъла, сред които „Зимна приказка“ на Маргарита Младенова и „Отворена брачна двойка“ на Мариус Куркински. В международната програма акцентът пада върху спектакли, които показват различни тенденции в

съвременното театрално изкуство. В рамките на този модул ще бъде представена и постановката на Галин Стоев „Животът е сън“, с която фестивалът ще бъде закрит във Варна на 12 юни.

Вече четвърта година фестивалът съвместно с фондация „Арт Офис“ организира модул „Шоукейс“ – витрина от мобилни български продукции, насочена не само към публиката, но и към селектори, мениджъри, критици и журналисти от страната и чужбина.

Проявите в рамките на международния театрален фестивал „Варненско лято 2011“ са били посетени от около 10 000 зрители. Това съобщава на 12 юни по време на заключителната пресконференция в рамките на проявата изпълнителният директор на едноименната фондация Николай Йорданов.

Председателят на Българската асоциация за театър Ирина Константинова пък съобщава, че е определен селекторът на българските спектакли за следващото, двадесето издание на фестивала. Българските спектакли ще бъдат селектирани от театроведа Венета Дойчева, която вече е селектирала спектаклите от десетото издание на „Варненско лято“.

2012 г.

Осем български и седем чуждестранни заглавия са избрани за Двадесетия международен театрален фестивал „Варненско лято“, който ще се проведе в периода 1 - 12 юни, съобщават организаторите от едноименната фондация на 19 април.

Селекторът на българската основна програма – театроведът Венета Дойчева, е избрала спектакли, които защитават каузи и задават въпроси. Представленията са на режисьори от различни поколения и естетически позиции.

Темата за националните герои и идеали е на фокус в откриващия спектакъл – „Рицар на Светия дух“ – „алкохолна халюциноза“ от Боян Папазов с режисьор Маргарита Младенова в Народния театър „Иван Вазов“.

„Завръщане във Витенберг“ на Театралната работилница „Сфумато“ под режисурата на Иван Добчев, съавтор с Георги Тенев. Моноспектакълът на Мая Новоселска „Едно малко радио“, режисиран от Теди Москов (копродукция на Сатиричния театър и продуцентската къща „Артишок“), безпардонната черна комедия „Любов и пари“ на едно от най-интересните имена на съвременната британска драма – Денис Кели, под режисурата на Петър Кауков в Младежкия театър също са в селекция-

та.

Най-новото поколение режисьори и творчески екипи заема сериозно място в откриващите за сезона постижения – многообещаващият Крис Шарков със зрелищната му и провокативна постановка по „Куклен дом“ от Хенрик Ибсен в Пловдивския театър, Стайко Мурджев с „Коварство и любов“ от Шилер в театър „София“. Независимата сцена е представена с най-успешния ѝ спектакъл на сезона – взривоопасния театрален разказ за изчезващите видове в природата и обществото „Праехидно“ от Здрава Каменова и Гергана Димитрова от „36 маймуни“, която е и негов режисьор.

Фестивалът ще завърши с продукция на домакините от Варненския театър – мащабния „Ричард Трети“ от Шекспир на Пламен Марков.

Седемте представления от международната сцена ще срещнат за първи път българската публика със световноизвестни имена и институции на съвременния театър и танц.

Своеобразен юбилей празнува и специализираната програма „Шоукейс“. За петото ѝ издание организаторите на фестивала и фондацията „Арт офис“ ще покажат пред селектори, експерти и журналисти от Европа и света представителна извадка от българския театър, която демонстрира високо художествено качество в мобилен формат и провокира интереса на международни програматори. По случай юбилея ще бъдат показани едни от най-успешните български постановки извън сцената през последните години.

Способността на театъра непрекъснато да размества фокуса върху самите нас, сцената и обществото, едновременно да го приближава и отдалечава, тази година е основно вдъхновение за фестивалното мото ZOOM. Негова интерпретация предлагат сценографът Венелин Шурелов и хореографката и изпълнител Виолета Витанова в пърформанс инсталацията Zoom In.

В паралелната програма са концерти, представления за деца и възрастни и изяви в градското пространство.

Българската асоциация за театър избира Явор Койнаков за селектор на българската програма за следващото издание на международния фестивал „Варненско лято“. Това съобщава на 11 юни след проведеното отчетно събрание на БАТ председателят на асоциацията Ирина Константинова. Той казва още, че на среща с директори на театри е обсъдена възможността млади творци да работят в гържавните и общинските театри. По думите му всяка година между 80 и 100 млади

творци завършват висши институти, които обучават студенти по изкуства.

По време на срещата е решено следващата година да се подготвят две постановки за млади хора, завършили тази или миналата година. Изработването на спектаклите ще е в камерната зала на театър „София“, а финансирането ще е от самия театър. Проектът ще продължи с реализацията на тези представления в театрите в Разград и Русе, като финансирането ще се осигури от директорите на двата театъра.

Изпълнителният директор на „Варненско лято“ проф. Николай Йорданов пък съобщава, че досега проявите в рамките на фестивала са посетени от около 10 000 души, като уточнява, че предстоят още няколко представления през следващите дванадесет дни. Той допълва, че за следващото издание ще се търсят нови форми и инициатива за разширяване на обема на фестивала.

2013 г.

С концерт на Теодосий Спасов и камерен оркестър, светлинен пърформанс и вертикален танц на открито, дело на италианска културна компания, ще започне Двадесет и първият международен театрален фестивал „Варненско лято“. Началото ще бъде поставено на 1 юни, а до 12 юни публиката ще има възможност да види 30 заглавия, казва на 30 май артистичният директор на фестивала Цветана Манева.

В българската селекция са включени седем за-



Варна, 2 юни 2013 г. Формация „Lux Lumina Group“ на „Варненско лято“



Варна, 2 юни 2013 г. 21-вото издание на „Варненско лято“ започва с въздушен спектакъл „Бяло действие“ на италианската компания за вертикален танц „Ил Посто“ върху една от стените на театъра

главия. В международния модул фигурират шест спектакъла, като основната идея на организаторите на „Варненско лято“ е била те да обогатят театралния език у нас. Така публиката ще види авангардни решения със съчетаване на театър, кино и танц или на кино, радио и комикс.

В рамките на „Варненско лято“ ще се състои международна конференция, посветена на фестивалите. За 10 юни е планирана среща на директорите на театри в България.

Настоящото издание на фестивала ще е в различни културни пространства във Варна. Освен на двете сцени на Драматичния театър в града, домакини на спектакли ще бъдат още Археологическият музей, две галерии и Кукленият театър.

* * *

Културата трябва да се отвори към модерните механизми за финансиране и усвояване на средства от различни европейски програми, казва на 1 юни във Варна министърът на културата Петър Стоянович. Той посочва, че когато става дума за духовност, парите никога не са достатъчно. По думите му средствата от националния бюджет за култура са крайно недостатъчни и затова трябва да се търсят други механизми. Стоянович подчертава, че за реализацията на проекти трябва да се търси подкрепата и на неправителствения сек-

тор. Като задължителен елемент той посочи и прозрачността при усвояването на парите.

На 1 юни министър Стоянович открива Международния театрален фестивал „Варненско лято“. Той посочва, че в събития от такъв ранг министерството задължително трябва да присъства от плът и кръв и по възможност с повече пари.

Първият фестивален ден започва с поздрав към най-малките зрители с представлението „Под гъбката“. Вечерта на основната сцена на драматичния театър в града Теодосий Спасов и Варненският камерен оркестър с диригент Ганчо Ганчев повеждат публиката в музикален „Огнен лабиринт“. Концертът е създаден специално за фестивала по творби на Теодосий Спасов. На откриването на фестивала е посветен светлинният перформанс „Антитезиз“, на който варненци и гостите на града се наслаждават след концерта, а след него магията се пренася във въздуха от танцовото шоу на открито „Бяло действие“ на италианската компания за вертикален танц „Ил Посто“.

* * *

Иринея Константинов е презбран за председател на Българската асоциация за театър. Отчетно-изборното събрание на организацията се състои във Варна в рамките на театралния фестивал „Варненско лято“. В Управителния съвет на асоциаци-

ята остават Цветана Манева, Николай Йорданов, Асен Терзиев и Христо Мутафчиев. Като колективни членове влизат Министерството на културата и Община Варна.

Пред медиите на 11 юни артистичният директор на фестивала Цветана Манева съобщава, че за селекционер на „Варненско лято 2014“ е определена проф. Камелия Николова. До момента спектаклите на настоящото издание на фестивала са посетени от над 9 хиляди зрители. Реално до изкуството са се докоснали много повече варненци и гости на града, посетили концертите и изложбите в рамките на „Варненско лято“.

През тази година фестивалът реализира съвместна инициатива с фондация „Св. св. Константин и Елена“. Спектакълът АРТ на Ясмينا Реза се играе благотворително, а събраните пари отиват във фонд за осигуряване на стипендии на деца от социални домове.

2014 г.

Десет български спектакъла са селектирани за официалната програма на Двадесет и второто издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, който ще се състои от 1 до 11 юни. Това съобщава на 15 май селекционерът на

фестивала през тази година проф. Камелия Николова.

Тя обяснява, че мотото на фестивала сега е „Театър и общество отново за хуманността“. Николова посочва, че е изгледала около 100 постановки през последния театрален сезон, преди да бъдат селектирани заглавията.

В официалната програма на фестивала са включени българските спектакли „Духът на поета“ на Народния театър, „Народен враг“ на плевенския театър „Иван Радоев“, „Волпоне“ на Сатиричния театър, „Ревизор“ на Театрално-музикалния продуцентски център във Варна, „Господин Пунтила и неговият слуга Мати“ на Младежкия театър, „Невидими номер 3: ДОМ“ на Студио за документални филми Vox Populi, „Възвишение“ на Драматичен театър – Пловдив, „Скъперникът“ на Малък градски театър „Зад канала“, „Още веднъж“ на Драматичния театър във Враца и „Госпожа Министершата“ на театър „София“.

При международната програма основният мотив при подбор на спектаклите е високото художествено постижение и новаторството, обясняват организаторите. Във Варна ще гостува британският театър „Глобес“ с постановката „Хамлет“. Зрителите ще имат възможност да видят и полски, и словенски спектакъл. Всички постановки са



Варна, 2 юни 2014 г. Николай Йорданов, Цветана Манева и Иринея Константинов при откриването на 22-рото издание на „Варненско лято“



Варна, 2 юни 2014 г.
Шумно начало на фестивала поставя уличният „Парад на перкусиите“ на италианската компания „ДаДаДанг“. На централния градски площад излизат облечени като рицари перкусионисти, които създават зрелищно шествие с танци, ритмични жестове и стъпки

с превод на български и на английски език. За откриването на фестивала е предвидено нетрадиционно улично шествие със светещи костюми.

Международният театрален фестивал „Варненско лято“ вече е много разпознаваем в европейски мащаб, казва на 1 юни при откриването на форума артистичният му директор Цветана Манева. По думите ѝ фестивалът е устойчиво явление, което се развива непрекъснато.

Общо 36 събития ще представи настоящото издание на „Варненско лято“, което ще продължи до 11 юни. Началото на официалната програма поставя продукцията на Народния театър „Духът на поета“ по пиесата на Стефан Цанев, с режисьор Маргарита Младенова. След постановката варненската публика наблюдава и уличния „Парад на перкусиите“ на италианската компания „ДаДаДанг“.

На 6 юни голямата българска актриса Цветана Манева получава почетния знак на кмета на Варна по повод на 70-годишнината ѝ. Плакетът е връчен от кмета Иван Портних.

Манева, която е артистичен директор на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, е удостоена с наградата и за приноса ѝ в развитието и утвърждаването на културното събитие.

Цветана Манева получи и пластика – реплика на глава на тракийския бог Дарзалас, който е бил по-

кровител на древния град Одесос.

На церемонията актрисата заявява, че приема наградата за всички, които през последните 20 години са работили театралният фестивал да получи признанието, което има в момента.

2015 г.

На 1 юни заместник-министърът на културата Боил Банов открива Двадесет и третия международен театрален фестивал „Варненско лято“. Министерството на културата е сред съорганизаторите на най-мащабното и престижно международно театрално събитие в България, отбелязва пресцентърът на ведомството.

В продължение на 10 дни зрителите в морската ни столица ще могат да видят най-интересното от българските сцени, хитови европейски имена и заглавия, както и алтернативни представления.

Мотото на фестивала тази година е „Уловени силуети“. В програмата са и концерти, прожекции на спектакли, студентски театър. За първи път в България ще гостуват постановки на знаменития италиански режисьор Пипо Делбон и на чешкия режисьор Ян Микулашек. Зрителите ще имат възможност да видят и холандското представление „Жизнено пространство“, вдъхновено от филмите на Бъстър Кийтън.

Фестивалните събития са обединени в четири програми – „Българска селекция“, „Международна селекция“, „Шоукейс“, „Паралелна програма“.

В най-добрите случаи срещата между публиката и театъра би следвало да се определи като неочаквано пресрещане, казва селекционерът на тазгодишното издание на „Варненско лято“ проф. Ромео Попилиев часове преди официалното откриване на феста на 1 юни. По думите му точно заради неочакваното той е избрал неконвенционални спектакли, които могат да изненадат и провокират мисленето на зрителите.

Откриването на фестивала е с постановката „Хъшове“ на режисьора Александър Морфов, която вече едно десетилетие радва публиката, припомня изпълнителният директор на „Варненско лято“ Николай Йорданов. Според него превърналият се в жива легенда спектакъл ще бъде отново оценен от варненските зрители и ще постави прекрасно началото на срещата на театралите с публиката. Председателят на Българската асоциация за театър Иринея Константинов акцентира върху културното разнообразие на фестивала. Той посочва, че една от постановките е вкарана в афиша сред изтичане на срока за подбор. Причината е, че се очаква спектакълът „Жана Д`Арк“ на театъра в Габрово да се превърне в събитие, допълва Константинов. Според него е добре през 2016 година в афиша на фестивала да влязат няколко такива постановки, стига да ги има.

2016 г.

Със спектакъла „Синята птица“ на режисьора Мариус Куркински ще бъде поставено официално началото на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, съобщава на 12 май в крайморския град Цветана Манева, един от селекционерите на културната проява.

Веднага след постановката на Народния театър „Иван Вазов“ в центъра на Варна ще се разиграе „Лунно нашествие“ на театър „Паролабианка“, Италия. Артистите и музикантите под ръководството на Франческа Крняк ще създадат светещи живи картини от свят, изпълнен с въображение.

Двадесет и четвъртото издание на фестивала ще се състои от 1 до 11 юни. По думите на Манева през тези дни публиката ще има възможност да види изключително интересни спектакли от различни жанрове. В основната програма от българската селекция са включени 10 постановки. Малък градски театър ще се представи с „Лив Щайн“ на режисьора Крис Шарков. Шуменският театър ще гостува с „От тука започва България“ на Неда Соколовска, а Сатиричният – с „Дакота“ на Влади-

мир Пенева и „Рейс“ на Здравко Митков.

Зрителите ще видят още постановката „Сестри Палавееви“ на Елена Панайотова, дело на Пловдивския театър, домакините от Варна ще се представят с „Кавказкият тебещурен кръг“ на Маргарита Младенова, а театър „София“ – с „Нощта на 16-и януари“ на Пламен Марков. Селекционерите на фестивала са гласували доверие още на Театър 199 и „Сарабанда“ на Иван Урумов. Театър „Българска армия“ ще се представи с „Жената от морето“ на Василена Попилиева.

През тази година чуждестранното присъствие на фестивала е изключително силно, допълва Манева. Във Варна ще пристигне световноизвестната канадска хореографка Мари Шуинар, а зрителите ще имат възможност да видят нейните версии на „Следобедът на един фавн“ и „Пролетно тайнство“. Словенският режисьор ще представи нов поглед върху „Илиада“, а испанецът Давид Еспиноза ще провокира публиката със спектакъла „Много шум за нищо“. Акцент в програмата на фестивала е и танцовият спектакъл „Корекция“ на режисьора Иржи Хавелка, Чехия.

Изключително наситени ще бъдат и другите два модула на фестивала – паралелната програма и програма „Шоукейс“, в които също ще има много силно чуждестранно присъствие. Чрез възможностите на сателитите варненската публика ще може да види две лондонски постановки – „Опасни връзки“ на Джози Рурк и „Хамлет“ на Линдзи Търнър, като в ролята на датския принц е Бенедикт Къмбърбач.

На 1 юни Международния театрален фестивал „Варненско лято“ е открит с постановката „Синята птица“ от Морис Матерлинк под режисурата на Мариус Куркински. Постановката е на Народния театър „Иван Вазов“.

Режисьорът посочва, че има разлика между режисурата, която е правил на същия спектакъл през



Варна, 11 юни 2023 г. „Варненско лято“ завършва с продукцията „Страст“ на Фламенко балет от Барселона. Пианистът Алехандро Мартинес изпълнява и някои от произведенията на органа на сцената на Фестивалия и конгресен център във Варна

1996 година, и сегашната постановка. През 1996 година „Синята птица” бе вторият му режисьорски опит и бе под знака на младостта, коментира Куркински. По думите му сегашната режисура на същата пиеса за него се явява като ново начало в личен план.

Актьорът Веселин Анчев, който е в ролята на кучето в спектакъла, казва, че за първи път се среща с творчеството на Матерлинк, а пък младата актриса Ванеса Лу изказва благодарности към Мариус Куркински, че ѝ се е доверил за участието ѝ в пиесата.

* * *

В съвременния театър границите между режисьора и актьорите се размиват, казва режисьорът Василена Радева в дискусия в рамките на „Варненско лято” на 8 юни. Разговорът събира театроведи, актьори, режисьори, които изказват своята позиция за състоянието на това изкуство в настоящия момент и виждането си за неговото бъдеще. Един от акцентите в дискусията е алтернативната програма на фестивала. В нея са показани спектакли, които връщат театъра във времето преди появата на режисьорите, както и такива, които съчетават различни изкуства, измисляйки на преден план артиста и изключващи фигурата на режисьора.

През годините театърът винаги стига до някакви кризи, посочва режисьорът Иван Добчев. Според него и сега има такава усещане. Фокусът в такива

моменти пада веднага върху режисьорите и всеки започва да уска от тях отговор какво става, казва Добчев. Неговата позиция е, че има усещане за липса на алтернативи, което допълнително се задълбочава, тъй като цяло поколение млади режисьори правят вчерашен театър.

Докато съществува театър, ще има някой, който да води процеса, отношенията, казва Маргарита Младенова в отговор на въпроса дали е застрашена професията на режисьора. Според нея не тази професия е заплашена, а по-скоро философията на творбите. Проблем е, че режисьорите все повече се формализират, няма търсения, като това до голяма степен се дължи на стремежа да се получи субсидия, за да се случи постановката, допълва още тя.

2017 г.

„Театърът на въобразените светове” е мотото на Двадесет и петия международен театрален фестивал „Варненско лято”, който ще се състои от 1 до 11 юни. В програмата на най-голямото международно събитие за сценични изкуства в страната са 41 заглавия, научава БТА на 5 май от организаторите.

Юбилейното издание кани на наситено пътешествие сред множество „въобразени светове” – такива, каквито само изкуството на театъра може да създаде, за да доузмисля, да наблюдава отдалеч и да

продължава да променя реалността.

Девет са спектаклите в основната българска селекция на фестивала. Тя продължава традицията, поставена още от първото му издание през 1993 година, да извежда значимите постижения на националната сцена през актуалния сезон. С тези девет заглавия постановките в основната българска селекция на театралния фестивал „Варненско лято” стават общо 203 през целия четвърт век от неговото съществуване.

„Името” от Матию Делпорт и Александър дьо Ла Пателиер е носител на наградата „Икар – 2017” за най-добър спектакъл. Режисьорът Здравко Митков поставя в Сатиричния театър „Алеко Константинов” успешната съвременна френска комедия с актьорите Михаил Билалов, Николай Урумов, Ана Вълчанова (номинация за „Икар – 2017” за поддържаща женска роля) и други. В представлението на семейна вечеря сред шеги и невинни игри едно име разбужда спор, в който излизат деликатни теми и познати предразсъдъци.

Новата френска драматургия намира място във фестивалната програма и с пиесата на световноизвестната Ясмينا Реза „Богът на касаницата” от афиша на Народния театър „Иван Вазов”. Постановката на Антон Угринов събира актьорски квартет от висока класа – Александра Василева, Владимир Карамазов, Радена Вълканова и Юлиян Вергов, с номинации за наградата „Аскеер – 2017”, включително за най-добър спектакъл.

Народният театър присъства във фестивалната селекция с още едно заглавие – „Ничия земя” по сценария на известния филм на босненския режисьор Данис Танович, носител на „Оскар”, „Златен глобус” и други. Стоян Радев открива актуалното звучене на история от войната в бивша Югославия. Той я превръща в реалистичен и вълнуващ разказ за това как човешката близост става жертва на обществените конфликти и дали именно тя не е силата, която може да ги надделее. Филип Аврамов и Валери Йорданов имат колективна награда „Икар – 2017” за водеща мъжка роля за представлението. За близкото и по-далечното минало говори и спектакълът на Театралната работилница „Сфумато”, „Светлото бъдеще на битака” на Иван Добчев – театрална версия на книгата „Време секънд хенд”, за която беларуската авторка Светлана Алексиевич получава Нобеловата награда за литература миналата година. Книгата събира интервюта на „жертви и палачи” по време на разпада на Съветския съюз и възникването на нова Русия. Постановката се стреми да разкрие истината за едно противоречиво време, навлизайки и в непрони-

цаемите страни на човешката природа.

В дебютите на човешкото съзнание навлиза и представлението „Еквус” на Стайко Мурджев, едно вече доказало се име от най-новото поколение български режисьори. Той поставя в Младежкия театър „Николай Бинев” знаменитата пиеса на Питър Шафър, която подобно на детективски разказ разгръща историята за един психиатър и неговия млад пациент. Мурджев прави поетичен съвременен прочит на „Еквус” с участието на Малин Кръстев. Спектакълът е с номинации за „Аскеер – 2017” за поддържаща женска роля – на Станка Калчева, за музика, режисура и най-добро представление.

В българската селекция попадат също интимното камерно представление „Една нощ с теб” на Красимир Спасов с участието на Стефка Янорова (номинация за „Икар – 2017”) и Георги Кагурин, както и хитът на Варненския театър „Влюбеният Шекспир” – първата сценична адаптация у нас на известния филм на режисьора Джон Магън, отличен със седем награди „Оскар”. Постановката на Пламен Марков преплита герои, реплики и сюжетни похвати от пиеси и сонети на Уилям Шекспир, а за пицните исторически костюми Мира Каланова е номинирана за „Аскеер – 2017”.

Още две важни адаптации са в основната селекция на театралното „Варненско лято”. Едната е първата театрална версия на сцената на Театър „София” на може би най-четения роман на всички времена – „Анна Каренина” от Лев Толстой, за която Николай Поляков получава „Икар – 2017” за режисура.

Другата адаптация е първият български вариант на знаменития бродуейски мюзикъл „Авеню Q” в Столичния куклен театър, поставен от американския режисьор Уест Хайлър съвместно с български екип и със специалното участие на певеца Рафи Бохосян.

Юбилейно международната програма на фестивала включва осем представления от три континента. Така общо през годините фестивалната публика ще е видяла 170 постановки от 38 държави.

За първи път форумът ще представи два жанра, причислени от ЮНЕСКО към световното нематериално културно наследство – традиционния китайски театър, наречен „пекинска опера”, в който е пресъздадена Шекспировата трагедия „Макбет” под заглавието „Ужасената душа”, и съвременния фламенко спектакъл Desplante с новата звезда на испанския танц Едуардо Гереро. Второто заглавие ще бъде представено съвместно с Международния музикален фестивал „Варненско лято”.



Варна, 8 юли 2021 г. Театрална трупа AIRA представя вертикален танцов спектакъл върху фасадата на Фестивалния комплекс във Варна като част от тазгодишното издание на „Варненско лято”

Двата фестивала се обединяват отново и за сателитната прожекция на спектакъла от Метрополитън опера в Ню Йорк – „Травиата“ от Верди с българската оперна прима Соня Йончева.

Празничното фестивално издание отбелязва още един юбилей – 10-годишнината на програмата „Шоукейс“. До днес програмата е показала пред десетки специални гости от цял свят 64 български продукции, намерили своята публика и извън страната.

Специално за фестивала ще гостуват постановки на едни от успешните и на международната сцена български режисьори, участвали още в първото издание на програмата и представящи се пред пълни салони и до днес. Това са „Жули, Жан и Кристиан“ по „Госпожица Юлия“ на Аугуст Стриндберг на Маргарита Младенова в Театралната работилница „Сфумато“ и романтично-абсурдистката пиеса „Валентинов ген“ на съвременния руски драматург Иван Вирупаев, която Явор Гърдев поставя през 2008 година с Жорета Николова, Светлана Янчева и Валентин Ганев.

Много специални събития – творчески срещи, представления на открито, ученически и студентски спектакли и други, са посветени на инициативата „Варна – Европейска младежка столица – 2017“.

* * *

„Ужасената душа: Макбет“ на Института за Пекинската опера от провинция Анхуей поставя началото на Двадесет и петото юбилейно издание на Международния театрален фестивал на 1 юни. Пред медиите директорът на института Жао Чунганг обяснява, че пиесата е специално подбрана, за да бъде разбираема за западната публика. В китайския театър историята се разказва чрез музика и танц, посочва Чунганг. По думите му символиката се допълва от цветовете на костюмите и маските на актьорите.

Това е една съвсем различна роля, казва изпълнителят на главния герой в постановката Уанг Юшу. Той разказва, че е срещнал трудности, докато „влиза“ в кожата на Макбет, но е положил усилия, тъй като това е пътят западната публика да разбере традиционното китайско изкуство.

Китайската продукция поставя много силно начало на фестивала, допълва Николай Йорданов, изпълнителен директор на фондация „Виа Фест“. Той уточнява, че в настоящото юбилейно издание публиката ще има възможност да види артисти от всички краища на света. Много от участниците в тази своеобразна палитра от различни култури се запознават за пръв път с българската публика, посочва Йорданов.

Театърът е като рисунка върху пясъка – идва вълната и всичко изчезва, казва артдиректорът на фестивала Цветана Манева. По думите ѝ въпреки това „Варненско лято“ остава като спомен, като усещане за нещо красиво. Фестивалът е кауза, допълва Манева и благодари на всички партньори, които помагат той да се случва вече 25 години.

* * *

Театрите ще бъдат поощрявани да търсят качество и по-висока естетика, казва във Варна министърът на културата Боил Банов, който е гост на откриването на „Варненско лято“.

Той посочва, че тенденцията да се поставят по-комерсиални пиеси е характерна за цяла Европа, а не само за България. По думите му в момента екипът на министерството търси вариант как да бъдат подкрепяни тези културни институти, които търсят по-високо качество на продукцията си, а не се съобразяват само с масовия вкус. Банов казва още, че има идея чрез фонд „Култура“ да се стартира програма „Мобилност“ за чуждестранни артисти, които да идват и да представят своето изкуство пред българската публика.

2018 г.

Известният танцьор и хореограф Християн Бакалов, който прави кариера в чужбина, показва инсталацията си PURE/ ReaImagination на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, съобщават организаторите на 27 май.

От няколко години Християн Бакалов развива в Белгия трилогия от перформативни инсталации, които потапят посетителите в богатство от сетивни преживявания. На 6 и 7 юни PURE/ ReaImagination кани зрителите на необичайна разходка – от входа на Драматичния театър до училището „Климент Охридски“, която ги въвежда в поетична вселена, възникваща за всекиго поотделно като поредица от провокации за сетивата – допир, движение, светлинни и звукови ефекти. Така инсталацията изследва сетивната ни връзка с другия, със света около нас и как въображението и историите, които създаваме за него, въздействат на възприятията ни за реалността.

Взаимодействието между танц, нови технологии и акробатика е сред акцентите в международната програма на „Варненско лято“ – със заглавия от Италия, Франция, Чехия, Белгия, Обединеното кралство и Русия.

Всяка година фестивалът кани представления на ярки и значими творци, както и интересни актуални явления от европейската и световната сцена,



Варна, 8 юли 2021 г. Театралната трупа AIRA е от Нидерландия, а нейн съосновател е българският акробат Димитър Симеонов

която представя често за първи път пред българска публика. Международната селекция на предстоящото му двадесет и шесто издание отново залага на жанровото разнообразие.

В деня на откриването, 1 юни, след залез висока конструкция на площад „Независимост“ ще стане сцена на необичаен криминален сюжет, разиграващ се във въздуха. Двама актьори-акробати – италианците Андре и Лука Пиалини, са в ролите на ченге и крадец в свят на комикси и анимационни филми. Главен персонаж е компютър, който с надписи и графики на екрана се намесва в действията на двамата герои. „Търси се“ е находчива визуална комедия в жанра на въздушния физически театър, в който италианската компания „Ивенти Вертикали“ работи вече над 10 години. Шоуто е представяно над 150 пъти в цял свят. Българската публика ще го види за първи път на централния площад във Варна при безплатен вход.

Международната програма продължава на 6 юни на сцена „Филиал“ на Драматичния театър отново с продукция от Италия – „Планината Чирчео“, съвременен танц от висока класа на италианския танцьор и хореограф Фабрицио Фавале, наричан „поет на танца“.

На 7 юни в двора на Археологическия музей зрителите ще видят оригиналния танцов спектакъл „Хаканаи“ – визуално 3D пътешествие между въображението и реалността, на една от водещите

в Европа компании в дигиталните и изпълнителските изкуства – „Агриен М. & Клер Б.“ от Франция. Хореографията се изпълнява в специален куб, който се превръща в среда на движещи се образи, създавани в реално време в диалог между движение на човешкото тяло, музика и дигитални технологии. След представлението зрителите могат да разгледат отвътре сценичната инсталация.

За първи път в България гостува и компанията „Лузърс“ от Чехия, която развива нови форми на съвременен цирк, съчетан с танц, акробатика и DJ на сцената. Представлението им „Неудачници“ е на 8 юни на сцена „Филиал“.

В международната селекция са и две прожекции на спектакли. На 2 и 5 юни във Фестивалния и конгресен център може да се види „Три сестри“ на Тимофей Кулябин – „Вундеркинд“ на руския театър. От програмата за сателитни излъчвания на Националния театър в Лондон е „Хеда Габлер“ от Ибсен на Иво ван Хове – забележително име в съвременния театър, с Рут Уилсън в главната роля.

* * *

С нов прочит на Йовковата „Албена“ започва „Варненско лято“ на 1 юни. Режисьор на постановката на театър „Българска армия“ е Красимир Спасов. В ролята на Албена публиката гледа Гергана Данганова. В този прочит на драмата действието е ситуирано в края на 30-те години на XX век, а младата Албена е символ на напирания нов свят.



Варна, 8 май 2019 г. Артистичният директор на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ Цветана Манева дава пресконференция за предстоящото 27-о издание на форума



Постановката носи послания за вечните неща – любовта, омразата, свободата, казва Данданова, която признава, че първоначално не е харесвала героинята си, но по-късно е намерила твърде много общи неща с нея. По думите на младата актриса пиесата дава възможност на всеки българин да си спомни, че и ние имаме чувства, при това силни и страстни.

Трябва да бъдат поставяни класически български произведения, е позицията на Цветана Манева, артдиректор на фестивала. По думите ѝ това би помогнало да се съхраним като нация. Децата като не четат произведенията, поне да ги видят на сцената, за да се докоснат до истинските неща, допълва тя.

Пожелания за попълнен вятър на фестивала отправя и театроведът Николай Йорданов. Той уточнява, че в тазгодишното издание на форума се срещат различни възгледи за това изкуство. Какво е бъдещето на театъра, до къде може да стигне той, не се знае, тъй като границите му непрекъснато се променят, разширяват, размиват, обобщава Йорданов.

2019 г.

Повече от 30 спектакъла ще бъдат представени по време на международния театрален фестивал „Варненско лято“, който ще се състои от 1 до 11 юни, съобщава на 8 май артистичният директор на проявата Цветана Манева. Тя допълва, че представленията са повече от спектаклите, като предстои да бъде публикувана и програмата на съпътстващите събития на фестивала. Манева казва, че програмата по време на двадесет и седмото издание на проявата е много богата и разно-

образна. Мотото на фестивала през тази година е „Преливащи се театрални реалности“.

Театралният фестивал ще бъде открит с представлението на Народния театър „Иван Вазов“ „Опит за летен“ от Йордан Радичков на режисьора Стоян Радев, съобщава директорът на фондацията „Виа Фест“ проф. Николай Йорданов. Той коментира, че в българската селекция на фестивала всеки спектакъл има своите постижения в актьорската дейност и сценографията.

И през тазгодишното издание на проявата ще бъде реализирана програмата „Интермецо“, която се прави съвместно с музикалния фестивал „Варненско лято“. В рамките на тази програма ще бъде прожектирана на живо от „Метрополитън опера“ в Ню Йорк „Ауга“ на Джузепе Верди.

Главният координатор на фестивала Асен Терзиев съобщава, че в международната селекция са включени шест представления. Сред любопитните заглавия е постановката на „Театро Сардиния“ – „Макбет“, по мотиви от Уилям Шекспир, като в представлението участват само мъже. В международната програма е и спектакълът „Чайка“ на Македонския народен театър – Скопие, Северна Македония.

Над 20 пък са международните участници в програмата „Шоукейс“ на фестивала.

2020 г.

„Поради Covid-19 Международният театрален фестивал „Варненско лято 2020“ се превръща от атмосферно събитие на живо през юни в дигитална среща през късната есен. Но въпреки всичко 28-ото издание на фестивала ще се състои, макар и в интернет пространството“, четем в сайта на

фестивала www.fest-bg.com.

В онлайн публикацията се посочва, че събитието ще се проведе от 25 ноември до 6 декември, като ще представи десет постановки от цял свят. „Селекцията ни е подчинена на желанието да покажем многоликите проявления на театъра, предлагащи чрез словото, танца и визуалността уникални преживявания за зрителя“, пишат организаторите.

Дигиталното издание на фестивала се открива с фламенко танц. От „Виа Фест“ посочват, че ще представят световни имена в хореографията – като фламандката Анне Тереза де Кеерсмакер и французойката Маги Марен, за да се стигне дори до Тайван чрез съвременния танц на „Клауд гејт данс тиътър“.

Спектаклите, които зрителите ще имат шанса да наблюдават на виртуалната сцена, са базирани върху текстове на Шилер, Лесинг, Бюхнер и Шекспир и са дело на едни от най-интересните режисьори през последните години – Тимофей Кулябин и Кирил Серебренников от Русия, Гжегож Яжина от Полша, Андреас Кригенбург от Германия, Деклан Донелан от Обединеното кралство, съобщават организаторите.

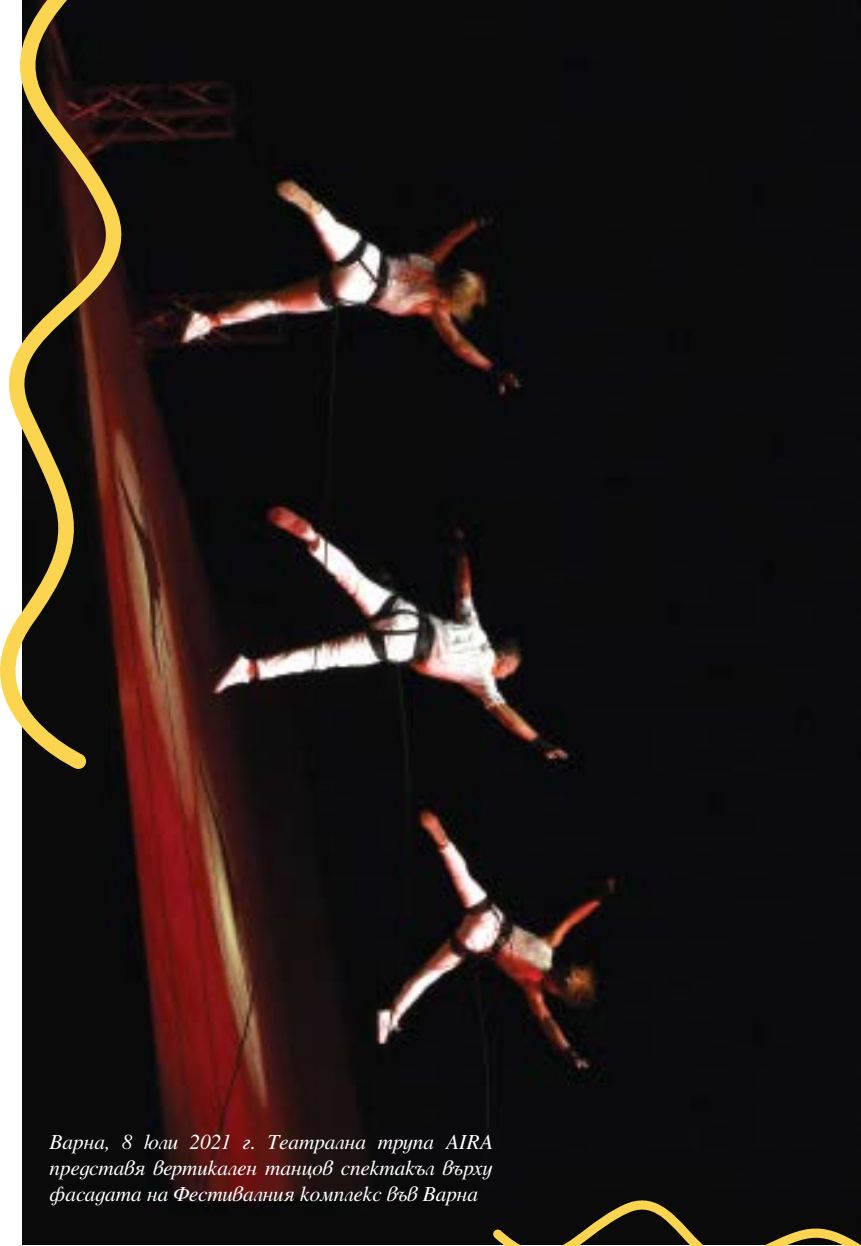
По думите им, финалът ще бъде с българско участие – режисьорът Галин Стоев подготвя специален филм за своята постановка „Двойното непостоянство“ от Пиер Марииво, продукция на театъра в Тулуза, Франция.

2021 г.

Варненският драматичен театър е един от клоучовите у нас, казва проф. Камелия Николова, която на 1 юли е модератор на среща, посветена на вековния юбилей на културната институция. Разговорът се провежда в рамките на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ и събира представители на културни институции, на местната власт, театралаи.

От сцената в крайморския град тръзват цяла плеяда актьори, допринесли много за развитието на професията, посочва Николова. Тя обръща специално внимание и на режисьорите, творили във Варна. Имена като Стоян Бъчваров и Исак Даниел разчупват рамките и въвеждат нови текстове, казва Николова.

Преди 100 години всички жители на Варна са проявили съпричастност и са се обединили, за да бъде създаден театърът, казва Цветана Манева. По думите ѝ, тя самата се чувства дълбоко свързана с културната институция в града, тъй като догодина ще станат 30 години, откакто е сред органи-



Варна, 8 юли 2021 г. Театрална трупа AIRA представя вертикален танцов спектакъл върху фасадата на Фестивалния комплекс във Варна

заторите на Международния театрален фестивал. През цялото това време сме работили много добре с всички управляващи в общината и това е прекрасно, защото сам човек, без партньорство, не може да се справи, посочва Манева. Ръководителите са длъжни да подхранват положителната енергия, вярата, доверието и тогава се постига това, което варненци са успели преди 100 години, допълва голямата българска актриса.

* * *

След разхлабването на мерките срещу коронавируса в театралния свят нещата малко по малко започват да се връщат към нормалното, но все още е много трудно, казва на 8 юли за БТА директорът на „Виа Фест – Международен театрален фестивал „Варненско лято“ Николай Йорданов. Според него, докато през миналата година е било ясно, че ситуацията е кризисна, сега всички си мислят, че лошото е вече загърба ни, но това съвсем не е така. Последствията от пандемията както върху изкуството, така и върху целия обществен



Варна, 2 юни 2022 г. Уличният спектакъл клоунада „Портокалите или любовта към...“ събира погледите на малки и големи пред сградата на театъра във Варна. Представлението е по популярна пиеса на Карло Гоци, а адаптацията и режисурата са на Анастасия Събева

живот, тепърва ще проличат, смята Йорданов. По думите му, излизането от тази ситуация изисква решения на централно и местно ниво кои са нещата, които трябва да бъдат съхранени задължително и докъде може да се разпрости чадърът за защита върху секторите и в частност, върху хората, които правят изкуство.

2022 г.

„Варненско лято“ отбелязва своята 30-годишнина, юбилейното издание е от 31 май до 10 юни, съобщават организаторите на международния театрален фестивал на 8 май. По думите им тази година е предвидена богата програма, представляваща селекция от едни от най-открояващите се спектакли от българския театрален афиш, ярки продукции от международната сцена, концерти и специални събития.

Началото на фестивала ще сложи Народният театър „Иван Вазов“ – на 31 май, на сцената на Драматичния театър във Варна със спектакъла „Бащата“ от Флориан Зелер. Той носи награда

„Аскеер“ на режисьорката Диана Добрева. Участват Владимир Пенев, Радина Кърджилова, Теодора Духовникова, Юлиан Вергов, Мария Каварджикова, Константин Еленков и Явор Вълканов.

Българската селекция включва още девет заглавия. „Опашката“ от Захари Карабашлиев е в сценична версия на Явор Гърдев за Драматично-кукления театър в Плевен с Владимир Карамазов в главната роля, за която той получава „Икар“. „Майсторът и Маргарита“ по романа на Булгаков с режисьор Николай Поляков (Младежки театър) е спектакълът с най-много номинации за националната театрална награда. „Пер Гюнт“ по Ибсен на театър „София“ е на режисьорката Катя Петрова с Александър Тонев и Иринея Константинов в главните роли.

Ще гостува и Камен Донеф като Сирано дьо Бержерак в едноименната постановка на Стоян Радев за театър „Българска армия“. Стоян Радев води и Валери Йорданов в моноспектакъла му „Караконджул“ по Николай Хайтов (Народен театър). Актрисата Ива Тодорова представя „Ива е онлайн“, а домакините от варненския театър участват с „Амадеус“ под режисурата на Стайко Мурджев.

Специално за фестивалното издание Маргарита Младенова ще създаде поетична пауза в живота на града със спектакъла ѝ на открито „Мислещи пръстици“, в който млади актьори от НАТФИЗ представят поезията на Миряна Башева.

Международната програма включва улично шоу от Нидерландия, прожекции на театрални спектакли от сцената на „Комеди Франсез“ в Париж (Франция) и от Лондонския Уест Енд (Великобритания). На 7 юни в Художествената галерия е предвидена среща с със словенския режисьор Йерней Лоренци. Той гостува с музикално-поетичния си спектакъл „Мъртвият идва за любимата си“ по изпълнената с фолклорни мотиви пиеса на Светлана Макарович.

Фестивалният афиш е наситен и с паралелни събития, сред които улични спектакли, фотозложби, представяния на книги и много други вълнуващи срещи с театъра, допълват организаторите.

За поредна година фестивалът си сътрудничи с международния музикален фестивал „Варненско лято“ в рамките на програмата „Интермецо“. Един от акцентите в предстоящото ѝ издание е гостуването на световните шампиони по брейк танц Flying Steps от Германия.

„Ако досега сме си мислели, че уличните танци и класическата музика взаимно се изключват, то мощният музикално-танцов и визуален спектакъл „Летящият Бах“ напълно променя представите ни“, уверяват организаторите. Събитието е на 20 август в Летния театър.

БТА припомня, че от началото на 30-годишната си история международният театрален фестивал „Варненско лято“ е стигнал до над 300 000 зрите-

ли, пред които е представил над 800 събития от България и още 40 държави от цял свят.

Фестивалът е основан през 1993 година и първите му издания се състоят от селектирани български спектакли. След 1995 година той се превръща в международен форум и предлага съпътстваща програма под формата на работни ателиета, изложби, конференции, семинари и други.

Носител е на лейбъла „Европейски фестивал“ – европейски сертификат за качество, част от платформата „Европа за фестивалите – фестивалите за Европа“, иницирана от Европейската фестивална асоциация. През 2017 година фестивалът става част от 26-те лауреати на лейбъла „Забележителен фестивал“ с номинация за наградата на платформата.

* * *

На 31 май Българската телеграфна агенция и Фондация „Виа Фест – Международен театрален фестивал „Варненско лято““ подписват договор за партньорство. Под документа стоят подписите на генералния директор на БТА Кирил Вълчев и на директора на фестивала Николай Йорданов.

Такива събития като този фестивал трябва да се следят и отразяват, защото има нужда от популяризиране на българската култура, посочва Вълчев. Той уточнява, че БТА ще издаде специален брой на списание ЛИК, който ще бъде посветен на „Варненско лято“.

Гости на встъпителната среща за старта на фестивала са министърът на културата Атанас Атанасов, зам.-кметът на Варна Коста Базитов, директори на театри, актьори и общественици. Театралният фестивал е една успешна кауза в



Варна, 31 май 2022 г. Министърът на културата Атанас Атанасов, Цветана Манева и генералният директор на БТА Кирил Вълчев в националния пресклуб на БТА във Варна

моя живот, казва Цветана Манева, председател на Настоятелството на фестивала. Тя припомня, че това е тридесето издание на културното събитие, като да се стигне до тук през годините са положени много труд и усилия. Това, което правим, има много дълбок смисъл, посочва Манева. Тя оценява високо и варненската публика, която вече може да се нарече фестивална и оценяваща. Манева благодари на колегите си, защото вярват в това, което правят, както и на партньорите на фестивала през годините. Всичко се дължи на хората – развитието на изкуството, на българската култура.

Голямата българска актриса получава от генералния директор на БТА Кирил Вълчев специален подарък – 11 нейни снимки от архива на Пресфотото на агенцията, като първата е от 1976 година.

С тридесетте издания на „Варненско лято“ Варна вече е част от фестивалната карта не само в България, допълва Николай Йорданов, директор на „Виа Фест“. По думите му заслугата е на много хора, които са работили през годините. Това е и причината фестивалната конференция през тази година да е посветена на лабиринтите на паметта, обяснява Йорданов. Той допълва, че идеята на форума, който ще се проведе на 3 юни, е да се потърсят пътищата за опазването на културната памет.

Чувствам се смирен да бъда тук днес, казва министър Атанасов. По думите му, нещо изпълнено с толкова много смисъл и гуша, както „Варненско лято“, може да живее и се награвда само заради хората, които го правят. Зам.-кметът Базитов също подчертава ролята на човешкия фактор в културата. Той посочва, че както БТА съхранява памет, така всички би било добре да си припомнят периодично, че нищо не започва от днес, а да пазят и съхраняват очертаното от предците ни.

Успех на фестивала пожелават и домакините от Театрално-музикалния продуцентски център Даниела Димова и на Държавния куклен театър във Варна Вера Стойкова.

* * *

Вечерта на 31 май с благодарност към публиката на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ се обръща Цветана Манева. Председателят на настоятелството на фестивала припомня, че това е неговото тридесето, юбилейно издание. Тя благодари на публиката на най-мащабното театрално събитие у нас за насърчението през годините. „Без вас нямаше да има фестивал, вие дарихте живот на нашата кауза“, казва актрисата.

Официалният старт на фестивала уважи и министърът на културата Атанас Атанасов, според когото „Варненско лято“ е доказателство, че успехът може и да не идва бързо, но дори скромното начало винаги има шанс, когато ентузиастите, които го поставят, се оградят със съмишленици. На добър час на фестивала пожелава и кметът на Варна – Иван Портних, който подарява на Цветана Манева и на директора на фестивала проф. Николай Йорданов юбилейни монети, посветени на 50-ата годишнина от откриването на Варненския халколитен некропол. Портних изразява задоволството си, че срещите на театралите с крайморската публика не са прекъснати и през последните години, макар и част от тях да са били онлайн. Специални поздравления към организаторите на „Варненско лято“ поднася директорът на театър „София“ – Ириней Константинов. Той им благодари за постоянството и класата, които са показали през годините, за вкуса, който налагат със своя перфекционизъм.

Директорът на Театрално-музикалния продуцентски център в крайморския град Даниела Димова изразява задоволството си, че Варна отново е домакин на фестивала, и пожелава на организаторите още дълги години да радват публиката.

* * *

На първата фестивална вечер варненската публика има привилегията да гледа „Бащата“ от Флориан Зелер на режисьора Диана Добрева. Постановката е на Народния театър. В края на пиесата превъплътилият се в главния герой Андре Владимир Пенев трогнато посочва, че първото му излизане на сцената е точно във Варна преди 40 години. Елегантни мистични същества, придружени от огнени артисти и зрелищни барабанисти, „превземат“ вечерта след спектакъла центъра на Варна. Уличното дефиле на Close-Act от Нидерландия очарова публиката и предизвиква бурни аплодисменти.

* * *

Целият ни културен живот и специално сценичните изкуства у нас трябва да започнат да мислят не само на локално, а на международно ниво, да се правят повече копродукции, да се представят проекти пред ЕК, казва в интервю за БТА директорът на „Виа Фест – Международен театрален фестивал „Варненско лято“ проф. Николай Йорданов. Според него изпълнението на тази нелека задача зависи както от ръководителите на културните институции и какви задачи са си поставили, така и от изискванията на принципала, който в системата на театрите в повечето случаи е гържавата. Някои от театрите у нас правят продукции,



Варна, 31 май 2022 г. Улично дефиле „Белите криле“ на Close act от Нидерландия се провежда в рамките на „Варненско лято“

които пътуват в търсене на публика, припомня Йорданов. Според него обаче би следвало да бъдат разграничени продукциите, които могат сами да си изкарат парите и за тях няма нужда да се отделя обществен ресурс, от тези, които имат художествени амбиции и демонстрират качество. Те трябва да бъдат подпомагани, защото това са рискови проекти – представят непознати автори, дават път на млади режисьори или актьори, обяснява Йорданов.

На въпрос дали и в сценичните изкуства започва да се усеща недостиг на кадри, директорът на „Варненско лято“ отговаря, че вижда огромно текучество на осветители, озвучители, майстори. Театрите трябва да бъдат жизнени организми – не само артистичният, но и техническият персонал трябва да бъде мотивиран, професионално подбран и да има устойчивост, е позицията на Йорданов.

Като един от водещите акценти в програмата на юбилейното издание на фестивала, Йорданов посочва конференцията-кръгла маса „Лабиринти на паметта“. Той уточнява, че когато се навършива определена възраст, в случая на „Варненско лято“ 30 години, е хубаво да се погледне назад, да се припомнят нещата и да се види как ги е преработило съзнанието през годините.

* * *

И в политиката, и в изкуството най-важна е истината, казва за БТА писателят Захари Карабашлиев, чийто роман „Опашката“ е пресъздаден като

театрална пиеса на 2 юни на сцената във Варна. За болката на автора, когато му „липнат“ романа, за да бъде адаптиран за сцената, Карабашлиев казва, че „Опашката“ и работата с Явор Гърдев нямат нищо общо с лошите примери за осакатяване на текстове. „Напротив, Гърдев е изключително толерантен към автора, уважителен към произведението и това, което прави, е да адаптира написаното от автора“, посочва Карабашлиев. За актьора Владимир Карамазов, който играе централната роля в пиесата, писателят казва, че не си е и помислял за по-добър вариант. По думите му Карамазов е изключителен на сцената и би било хубаво да го видят колкото може повече хора в тази постановка.

Връщайки се отново към политиката, която присъства активно в „Опашката“, Карабашлиев коментира, че тя също прави това, което и самият той – разказва истории. Политиката също трябва да очертае една история, свързана с избирателите, която да има начало, среда и край, и то по възможност добър, смята писателят. Според него е редно политиките да се научат да говорят и да построяват изложенията си значително по-добре, за да бъдат разбирани от хората.

* * *

Театърът е специално сетиво, убежище за истината, особено в днешния свят на лъжливи новини, казва на 3 юни проф. Камелия Николова пред участниците в конференция - кръгла маса, посветена

на лабиринтите на паметта.

Кризите, в които живеем, изискват да си отговорим на много въпроси – дали се учим от грешките си, успяваме ли да запазим ценното, посочва още Николова. Според нея е интересно да се мисли и как театърът реагира на случващото се в обществото и има ли нужда от промяна на езика и формите, с които работи.

Другото име на изкуството е интуиция за битието, допълва проф. Маргарита Младенова. Според нея всеки творец трябва да осъзнае, че е принадлежат и да му пука за света. В театъра трябва да търсим отговори, но като че ли нямаме самочувствието на търсачи, посочва Младенова. Тя допълва, че днешното време е на амнезиите и сега е моментът паметта да се ползва и за кураж, защото истината, дори да е черна, е смелост.

Паметта е подвластна на въображението, може да превръща миналото в митология, е позицията на проф. Иван Добчев. Според него театърът има мисията да увековечи своето време като метафора на човешкия път. По думите му, макар агресивното настояще да постулира „тук и сега“, трябва да се имат предвид и другите понятия за време.

Театърът позволява различна степен на директна синхронизация със случващото се, допълва Явор Гърдев. По думите му това изкуство може да е много иносказателно, но и директно. Бърза, синхронна връзка с действителността театърът не може да осъществи, разказът идва след събития-

та, но ги осмисля, е позицията на Гърдев. Според него изкуството хербаризира преживяванията, архивира съдържание.

Фестивалът „Варненско лято“ всъщност е концентрирано време, споделя проф. Николай Йорданов. Според него по време на форума през 30-те години от неговото създаване са се водили много дискусии, задавани са много въпроси, правени са грешки, постигнати са успехи. Минало, настояще и бъдеще е утопия, важното е как преживяваме, защото театърът е лакмус на състоянието на обществото, допълва Йорданов. Според него важно е, че и театърът, и фестивалът през годините се развиват, търсят нови публики. Сега ново време очаква светът, ако изобщо го има, казва Йорданов. И уточнява, че задачата е да се търси истината за настоящето и да се очертава визия за бъдещето, като миналото се ползва като натрупан опит, без да се идеализира.

* * *

Вечерта на 3 юни огромни „огнени цветя“ се разхождат в центъра на Варна. Впечатляващото улично шоу на Fireter е подарък за жителите и гостите на града, част от паралелната програма на Международния театрален фестивал „Варненско лято“.

Спектакълът съчетава музика, театър, огън, танц и магични гигантски конструкции. Fireter са сред водещите български компании за уличен театър. Те са изнасяли своите спектакли на много



Варна, 31 май 2022 г. 30-ото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ е открито от Николай Йорданов и Цветана Манева от Фондация „Виа Фест“, министъра на културата Атанас Атанасов, кмета на Варна Иван Портних, директора на ТМПЦ - Варна Даниела Димова и директора на театър „София“ Иринея Константинов

международни фестивали в цяла Европа.

* * *

Животът не е само физически параметри, статистика, а има и романтическа, героична страна, съдържание, което надхвърля неговото времетраене, казва за БТА режисьорът Стоян Радев, чийто прочит на „Сирано дьо Бержерак“ зрителите гледат на 4 юни на варненска сцена.

Когато решихме да правим пиесата, беше времето на тежките карантини и хората започнаха да се притесняват като че ли само колко ще продължи животът, разказва Радев. По думите му, желанието на екипа е било да припомни, че освен физически параметри животът има и съдържание, и големият въпрос е по-добре ли е, ако продължи дълго, но безсмислено. Много по-важно е с какво съдържание изпълваме живота си от това колко е продължителен, е мнението на твореца.

На въпрос дали открива себе си в Сирано и неговото твърдение, че обича да го мразят, Радев посочва, че зад тези думи на героя той по-скоро открива посланието, че човек не бива да се страхува от провала. „Ако човек се опитва да играе само на сигурно и се мъчи да възпроизвежда успехите си от миналото, тогава няма творчество. Не обичам омразата, но човек не трябва да се страхува от провала, от риска, от това да казва истината“, споделя Радев.

* * *

В рамките на „Варненско лято“ режисьорът Иван

Добчев представя новата си автобиографична книга „Автопортрет в огледалото на сцената“. Това е аз-роман, който се опитва да разкаже пътя ми към театъра, споделя авторът. Книгата обхваща годините на неговото израстване и творческа дейност до основаването на Театралната работилница „Сфумато“ заедно с Маргарита Младенова.

Погледът в огледалото на сцената е опит да се отгърпнеш, да се видиш от страни, посочва Добчев. По думите му, автопортретът в огледалото за него всъщност е животът на някакъв друг негов двойник. В реалния живот, извън театъра, аз съм различен, нормален човек, допълва творецът. Според него отражението в огледалото на сцената може да е добро или лошо, но най-хубавото е, че там се виждат неща, които той самият не знае за себе си. Това е архетипната памет, неща, натрупани и предавани от баби, дядовци, предци, посочва Добчев. И допълва, че чрез огледалото на сцената, чрез спектакъла, от него започват да излизат неща, които в нормалния живот не може изобщо да се проявят. На въпрос кой тогава е истинският Добчев, режисьорът отговаря, че за него този в огледалото е по-истинският, защото той се занимава с някакви неща, които стоят „там, винаги, а не тук и сега“.

* * *

Епос за свободния човек, който пренебрегва нормите на победение, гледат на 6 юни зрителите на



Варна, 31 май 2022 г. Артистите от Close act преминават през централната част Варна и продължават представлението си пред сградата на театъра на площад „Независимост“

„Варненско лято“. Постановката „Пер Гюнт“ е на театър "София". Режисьор е Катя Петрова, а в ролите публиката ще види Александър Тонев, Иринеј Константинов, Йоанна-Изабела Върбанова, Лора Мутшишева.

„Текстът е изключително дълбок и богат, с препратки, изпраща много послания към хората, задава въпроси, а тези, които гледат постановката, получават отговори или поне се замислят“, казва за БТА Иринеј Константинов. Той уточнява, че макар пиесата да е заредена с философски заряд, всъщност текстът е много игрив и забавен. „Пер Гюнт“ може да бъде оприличен с други епоси, той вече не е скандинавски текст, казва още Константинов. И уточнява, че разказът е за свободния човек, който се втурва да излезе от тесните рамки, в които живее, и да докаже на себе си и на останалите, че има друг смисъл, друг свят. Разбира се, за това се плаща, за всичко се плаща извън статуквото, въпросът е човек да има сили и да заяви, че е готов да го стори, казва още Константинов.

* * *

Изкуството е смислен пример и ни учи да се обединяваме, казва на 7 юни Цветана Манева, председател на настоятелството на „Виа Фест – Международен театрален фестивал „Варненско лято“. Тя изразява и задоволство от програмата „Интермецо“, която театралният форум реализира съвместно с Международния музикален фестивал.

Много е хубаво, че настоящото трийсето издание на театралния фестивал се разтваря във времето и през следващите месеци, коментира още Цветана Манева. Тя посочва, че за организаторите на „Варненско лято“ уличните спектакли са с много специално значение. „Гледайки присъстващите деца – начина, по който те възприемат, възторга им, съпричастността им, вдъхнаха у мен някаква надежда, че може би нещото, което им завещаваме, е изкуството на театъра. Времето, в което живеем, е такова, че би трябвало да се срамуваме от това, което им оставяме и с което ще трябва да се справят. Идването им на площада обаче ми дава надежда, че у тях ще се изгради усещането, че театърът е мястото, което спокойно могат да наричат убежище, тъй като е общ за много хора, които в продължение на няколко часа стоят един до друг и се разбират. Мисля, че трябва да сме, не бих казала чак щастливи, но да усещаме частица изпълнен дълг, че оставяме този стремеж у децата“, обобщава българската актриса.

* * *

Любовта е космическа същност, която само докосваме, но не можем да уловим, казва за БТА ак-

трисата Ива Тодорова, която на 8 юни представя във Варна моноспектакъла „Ива е онлайн“.

Спектакълът е посветен на любовта, но не на тази, за която ни говорят всички филми и книги, споделя Тодорова. По думите ѝ посланието към зрителите е по-скоро за най-трудното – за умението да обичаш, да се грижиш, да споделяш любов, да прощаваш, да вярваш.

В представлението личните истории се превръщат в изкуство, те са обогатени, дори достигат до абсурд, разкрива още Тодорова. И допълва, че точно тази задача са си поставили с режисьора Стоян Радев – да превърнат части от истинския живот в изкуство.

* * *

Във всеки от нас живеят по един Моцарт и един Салиери, казва за БТА режисьорът Стайко Мурджев. Неговият поглед върху пиесата на Питър Шафър „Амагеус“ е представен на варненска сцена на 9 юни.

Няма реални доказателства, че Моцарт и Салиери са се познавали лично, но като оставим това настрана, тази двойка е архетипна, валидна за всеки от нас, посочва Мурджев. Според него у всеки човек съществува геният, бил той открит или не. Има го обаче и Салиери, който се опитва през цялото време да се домогне да блясъка и славата, но никога не успява, винаги вгледан в чуждия успех, в щастието на другия, посочва Мурджев. Според него на никого не е чуждо усещането за завист, за състезание на всяка цена.

За режисьора пиесата на Питър Шафър всъщност е текст с двойно дъно. Той ни представя стартово двете фигури – Моцарт – светлата фигура, и Салиери – тъмната фигура, но с разказа се опитва да намери светлината в Салиери и тъмнината в Моцарт, посочва Мурджев.

* * *

На 9 юни юбилейният албум, издаден по случай 100-годишнината на Драматичния театър „Стоян Бъчваров“ във Варна, е представен в крайморския град. Изданието разказва едновековната история на културната институция с близо 300 снимки от 140 спектакъла. Негов съставител е Азлика Олтеан, а художник – Маргарита Дончева.

Албумът е естествено продължение на Летописа на Варненския театър, посочва Виолета Тончева, участник в съставянето на фоторазказа. Тя уточнява, че са включени и снимки, които досега не са показвани пред широката общественост. Тончева допълва, че подкрепата на Азлика Олтеан при съставянето на албума са оказвали Юлия Чернева – трето поколение актриса във Варненския те-



атър, актрисата Теодора Михайлова, Мария Александрова.

* * *

Най-добрият фитнес за душата е да излезеш от зоната си на комфорт, казва за БТА Валери Йорданов, който представя моноспектакъла си „Караконджул“ на варненска сцена.

Зоната на комфорт е най-вредната за човешкия характер, посочва Йорданов. По думите му, който се остави в нея, притъпява качествата си, става просто консуматор. За себе си актьорът отчита, че от зоната му на комфорт го вади работата. Когато е интересна и има предизвикателства, срещи с режисьори като Стоян Радев, Сашо Морфов, Явор Гърдев, когато не се справям с едно цракване на пръстите, съм доволен, защото трябва да преборя себе си, казва Йорданов.

На варненска сцена актьорът представя за 50-и път своя моноспектакъл „Караконджул“. „Така и не усетих кога са минали 50 представления, но дано станат 100, че и 150“, с усмивка си пожелава актьорът.

2023 г.

Джон Малкович ще гостува през юли на тридесет и първото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, съобщават на 18 април организаторите на събитието. Актьорът ще участва в театрално-оперния спектакъл „Агска

комедия“, представен съвместно с музикалния фестивал „Варненско лято“ на 23 юли.

Двадесет и пет постановки от България и чужбина ще бъдат представени на различни сцени във Варна по време на фестивала между 1 и 10 юни. Тази година българската селекция предлага осем спектакъла, сред които е авторският „Орфей“ на словенския режисьор Йерней Лоренци, поставен в Народния театър в София и отличен с няколко награди „Икар“ на Съюза на артистите в България. В програмата е и музикално-театралното „Представление и половина“ с режисьор Стоян Радев по текстове на четиринайсетте актриси от трупа на Театър „Българска армия“, които изпълняват ролите в представлението. Варненският театър участва с новия си спектакъл по Ибсен „Юн Габриел Боркман“ на режисьора Пламен Марков с Николай Урумов в главната роля.

Сред другите български заглавия са „Чест“ на режисьора Ивайло Христов от австралийската актриса Джоана Мъри-Смит с Владимир Карамазов в главната роля, както и два спектакъла на Стайко Мурджев – „Укротяване на опърничавата“ по Шекспир с участието на Герасим Георгиев – Геро и Маргита Гошева и „Дебело прасе“ по пиесата на съвременния американски драматург Нийл Лабют, с Койна Русева и Анастасия Ингилизова. Публиката във Варна ще може да види и постановката на Явор Гърдев „Това не го казвай“ от Саломе Льолуш с участието на Захари Бахаров и Теодора Духовни-

кова, а Елена Телбис и Бойко Кръстанов влизат в ролята на млада двойка в „Дишай“ от британския драматург Дънкан Макмилан с режисьор Марий Росен.

Фестивалът възстановява представянето на български спектакли с превод на английски език, организирано съвместно с фондация „Арт офис“, съобщават още организаторите. То е насочено към специално поканени международни специалисти. Тази година ще присъстват и двадесет млади театрални критици, които ще участват в уъркшоп. Сред акцентите в програмата е „Коприна“ на Пловдивския театър с режисьор Диана Добрева, първата българска постановка, включена в официалната селекция на тазгодишната световна Театрална олимпиада в Унгария.

Поради ремонта на сцена „Филиал“ фестивалът пренасочва част от международната си програма на открито с улични спектакли от Чехия. В програмата NT Live, която показва на киноекран най-доброто от британския театър, е театралният дебют на Емилия Кларк от „Игра на тронове“, на лондонския Уестенд в нова версия на „Чайка“ от А. П. Чехов с режисьор Джейми Лойд. Световноизвестният мултидисциплинарен артист Раби Мруе се представя с документалния спектакъл „Да яздиш облак“.

Съвместно с музикалния фестивал „Варненско лято“ форумът продължава да реализира програмата „Интермецо“. Тази година тя включва концерта „Джазът пее на български“ и испанския фламенко спектакъл „Страст“, с който на 10 юни се

закрива театралният фестивал.

Гостуването на Джон Малкович на 23 юли ще бъде заедно със сопраните Чен Райс и Сузане Лангайн и оркестър „Виенска академия“. Спектакълът е с автор и режисьор Михаел Щурмингер и разказва документалната история за австрийския сериен убиец на жени Джек Унтервегер. Включени са арии от Хайдн, Моцарт, Глук, Вивалди и други класически композитори.

* * *

На 10 май е подновен договорот за партньорство от БТА, в лицето на генералния директор Кирил Вълчев, и „Виа Фест“, в лицето на Николай Йорданов, директор на фондацията.

„Днес сме се събрали, за да представим две забележителни събития от културния календар на България. Едното, по-познатото, е тридесет и първото издание на Международния театрален фестивал „Варненско лято“, другото е седемнадесетото издание на „Световен театър в София“, казва Кирил Вълчев. През миналата година във Варна, по повод 30-то издание на „Варненско лято“, БТА започна партньорство с фондация „Виа Фест“ за трайното представяне на този фестивал. Това стана повод от миналата година БТА да има специален кореспондент във Варна, който работи само в сферата на културата, образованието и науката, добавя Вълчев.

Цветана Манева, актриса и председател на настояществото на фондация „Виа Фест“, благодари на хората, които са появявали съпричастност през всичките 17 години.



Варна, 13 юни 2022 г. Кино-музикална вечер с фамилия Владигерови. Концертът на наследниците на големия български композитор Панчо Владигеров е част от програмата „Интермецо“ на Международния театрален фестивал „Варненско лято“

„Много се радвам, че за тези 17 години, откакто съществува „Световен театър в София“, той наистина започна като някакво разклонение на фестивала „Варненско лято“. Това беше преди госта години, но той се обособи като автономна структура със своя програма“, казва Николай Йорданов.

* * *

На 1 юни във Варненския драматичен театър „Стоян Бъчваров“ е открита документална изложба, посветена на 100-годишнината от рождението на Юлия Огнянова, която е родом от Варна. Тя съдържа 15 табла със снимки от живота на театралната режисьорка и педагог, нейни мисли и афоризми, както и двете кукли от пловдивската постановка „Петрушка“.

Експозицията е част от паралелната програма на Международен театрален фестивал „Варненско лято“. Това е част от едно пътуване, споделя племенницата на Огнянова Марця Гинева, която е пианист и преподавател. Тя се грижи за поддръжването и описването на огромния архив на Юлия Огнянова, част от който са и показаните фотоси и документи.

Аз съм била близо до моята леля през целия си съзнателен живот, но едва след нейната кончина си дадох истинска сметка за мащаба на личността ѝ, споделя тя пред БТА. Обмисляйки как да бъде отбелязана 100-годишнината от рождението ѝ, с нейни близки и ученици решихме да направим тази фотодокументална изложба с част от архива ѝ, за да покажем многостранността на един дълъг, пъстър, пълен с превратности живот, разказа още Гинева. По думите ѝ Огнянова е човек с многопосочни интереси, огромно любопитство към света с всичките му прояви освен театралните и с едно неизтощимо

желание да узнае какво ще има след нея. Тя припомня, че почти до последните си дни режисьорката е била постоянен посетител на Театър „Сфумато“, където се провеждат прегледи на младежки трупи, и много живо се е интересувала от това, което се прави на сцената у нас.

* * *

„Представление и половина“ на театър „Българска армия“ слага началото на фестивала „Варненско лято“ на 1 юни.

Лятото не може да започне без Международния театрален фестивал „Варненско лято“, казва при откриването кметът на града Иван Портних. Той благодари на организаторите от Фондация „Виа фест“ Цветана Манева и проф. Николай Йорданов, че с постоянство и класа формират вкус към качествено театрално изкуство на всички, съпричастни към магията на фестивала, и на „прекрасната варненска публика“. Понеже е 1 юни, пожелавам по-често да водим децата на театър, казва още кметът.

В следващите дни ще се потопим във високия дух и високия вкус на вече доказалия се през годините варненски театрален фестивал. Бъдете в салона, има какво да се види, призовава актьорът Иринея Константинов от Българската асоциация за театър.

И тази година афишът ни възхити и чакаме с нетърпение да изгледаме всичко, което повдига духа ни като творци, споделя от името на домакините директорката на Театрално-музикалния продуцентски център Даниела Димова и отбелязва, че това е началото на фестивалното лято във Варна. Без да губи своята уникалност, фестивалът „Варненско лято“ се превръща в презентация на българ-



Варна, 31 май 2022 г. С постановката на Народния театър „Иван Вазов“ „Бащата“ от Флориан Зелер с режисьор Диана Добрева започва юбилейното издание на „Варненско лято“



Варна, 3 юни 2023 г. Уличен спектакъл „Посетителите“. Шествието е с гигантски кукли на обитатели на подводния свят, осветени от оптични влакна и лед светлини. Сред хората се движат и артисти на кокили и в скафандри. Продукцията е на „Арт Пром“ от Чехия

ския и световния театър, творческа лаборатория, жив и съзидателен културен дебат, възможност за откриване на млади таланти. Предстои едно незабравимо духовно изживяване и безбрежна и разнолика сцена, се казва в поздравителен адрес от министъра на културата Найден Тодоров.

Актрисата Цветана Манева дава официалния старт на събитието с благодарност към публиката. Всичко, което сме правили 30 години, се гължи на вас. Ако вие не посещавахте спектаклите по време на фестивала, ние щяхме да останем без мотив, без смисъл да поемеме това начинание, признава тя и добавя, че организаторите преминават през всичко, за да продължават да защитават този форум. „Театрите са магическо пространство, където можеш да влезеш, да оставиш всичко на входа и да се отдадеш спокойно на това движение на мисли и чувства, които ще успеят да те направят щастлив, по-стабилен и по-уверен в самия себе си, независимо какво става отвън“, казва Цветана Манева.

Няма напредък в интереса на хората към изкуството, те не го търсят като остров и убежище и това поражда пренапрежение, казва актрисата Цветана Манева в интервю за БТА на 2 юни. Тя смята, че много сериозна тема е какво ще стане с младите, защото има отдалечаване между родители и деца. „Годините са много тежки, възрастните са изправени пред трудности, с които да се

справят и им е тежко, но от това пострадаха децата. Запитайте се кога разговаряме с тях, кога ги водим на театър и превръщаме това в семеен празник. Много важни неща изпуснахме, вторачени в това да получаваме информация, което не ни носи кой знае какво интелектуално богатство“, казва актрисата.

На 4 и 5 юни в рамките на „Варненско лято“ се провежда международна конференция. Тя е на тема „Преосмисляне на театралното наследство от времето на комунизма“. Лекциите се водят от изследователи, културолози и театрални от страни от Източна Европа, модератор е театроведът и преподавател проф. Камелия Николова. Конференцията предлага различни гледни точки върху проблема как се пишат драматургични текстове в периода 1945 - 1989 г.

Четири улични спектакъла са показани в рамките на „Варненско лято“. Три от тях са продукции на чешки трупи.

Споделеното публично пространство е много важно за нашите артисти, отбелязва Радка Рубилна от Чешкия център в София. Площадът е място, което принадлежи на всички и всеки може да стане част от действието, а излизането навън, осъзнаването, че животът ти продължава извън жилището ти, където създаваш връзка с останалите хора и се събираш с тях, е заложено в идеите

на чешките трупи, добавя тя. Българската мим формация „Жар театър“ изнася последния уличен спектакъл от програмата на фестивала. Постановката „Душа: пробуждане“ е на Елена Пап и Пламен Радев, които са създатели на трупата през 1994 година.

Спектакълът е посветен на събуждането на душите от латаргичния сън, в който много често изпадаме, без самите ние да знаем, живеейки, завъртени в ежедневните неща, като че ли в някакъв унес забравяме важните неща, нашите лични ценности, споделя Елена Пап. Тя уточнява, че персонажите в действието са връщане към устойчиви архетипове, изявени в митове и легенди, които са базови за тяхното творчество, особено свързаните със заспиването и хипнотичния сън на душата. Представлението е алегория и не назоваваме героите в него, оставяме зрителите да четат образите по свой начин и се надяваме това, което видят, да намери отклик в тяхното лично разбиране за света, казва Пламен Радев.

Френската режисьорка и драматург Саломе Льолуш работи върху продължение на своята пиеса „Това не го казвай!“, която е поставена у нас от Явор Гърдев. Това съобщава самата тя по време на среща в рамките на „Варненско лято“. Новата пиеса ще се нарича „Защо не го каза!“, споделя авторката.

Тя признава, че е от вида хора, подобни на героиня-

та в „Това не го казвай!“, които са „без филтър“. Това е и основна идея в пиесата ѝ – трябва ли да цадам другите или да казваме това, което мислим, за да бъде поправено. Режисьорката обаче смята, че все пак е важен начинът, по който нещо се казва. Льолуш за първи път гледа пиесата си в чужбина и оценява високо постановката на Явор Гърдев в България.

Харесвам щедростта на автора към героите, това е голям талант на драматурга, да ги приемеш каквито са и да ги оставиш да живеят, казва Явор Гърдев по време на срещата във Варна. Според него текстът отваря възможност за интерпретации на режисьора върху действието и жанра, като пак се достига до целта, зададена от автора.

Актьорът Николай Урумов посреща 60-ия си рожден ден на сцената на Варненски драматичен театър, където изпълнява главната роля в селектираната за основната програма на Международния фестивал „Варненско лято“ постановка на Пламен Марков „Юн Габриел Боркман“ от Хенрик Ибсен. Николай Урумов получава от екипа на театъра специален подарък – бронзова пластика на сова, дело на скулптора Венелин Иванов, който е един от любимите творци на колекционера на българско изкуство Уго Вутен.

Премиерата на „Юн Габриел Боркман“ е през месец януари тази година. За ролята на банкера Боркман Николай Урумов казва, че го прави много щастлив



Варна, 6 юни 2023 г. „Орфей“ на Народния театър „Иван Вазов“ е представен на 31-вия театрален фестивал „Варненско лято“. Спектакълът е на словенския режисьор Йерней Лоренци



Варна, 1 юни 2023 г. С музикално-театралния спектакъл „Представление и половина“ на театър „Българска армия“ официално се открива „Варненско лято“

и за него е чест да бъде на варненска сцена, където е угвал като ученик да гледа спектакли.

* * *

Българите предпочитат да говорят за непосредственото настояще, което е нормално, но ми се иска понякога да отделяме време и за сериозно осмисляне на миналото, казва пред БТА проф. Николай Йорданов, директор на фондация „Виа Фест“. Той участва в международна конференция на тема „Преосмисляне на театралното наследство от времето на комунизма“.

На въпроса дали темата за наследството от комунизма има сериозно присъствие в съвременната драматургия и има ли автори, които се интересуват от нея, Йорданов казва, че няма много подобни текстове, защото темата се оказва травматична. „Въпреки това аз смятам, че трябва да има и такива спектакли. Има култури в Източна Европа, които много по-сериозно се обръщат към миналото. Отделен е въпросът защо българското общество предпочита не толкова да забрави, а да игнорира своята история, може би поради факта, че тя не е от най-радостните“, допълва той.

„Аз пътувам и гледам театър в госта други страни в Европа и като че ли там амнезията не е в такава степен. На театралната сцена в последните години в България като че ли наистина взе превес развлекателната част, което е нормално, но все пак това изкуство не е само развлечение на повърхността, трябва да го разбираме по-широко. Ние се отклоняваме от ежедневието си, за да осмислим една или друга тема, в това число и историческа, не само от комунизма, а и от днешната актуалност“, допълва професорът. „Истината е, че театърът не може да реагира като електронна медия и не е необходимо. Той би следвало да осмисля, което предполага да мине някакво време, за да

напишат авторите текстовете, които да бъдат поставени“, казва още той.

* * *

Смисълът на театъра, на изкуството, е да откриваме доброто у човека и да го показваме, казва Цветана Манева на официалната закриваща пресконференция на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ на 9 юни, чийто домакин е Националният пресцентър на БТА във Варна.

По думите на актрисата точно този смисъл на изкуството прави живота ни по-поносим. Не може да заспиваш вечер с това кой е убит и сутрин да се събуждаш пак със същото, посочва Манева. Тя казва още, че у нас има страшно много талантливи хора и изразява задоволство, че театърът има публика, включително и от много млади хора.

БТА полага усилия да отразява културата по различен начин, казва генералният директор Кирил Вълчев. Той посочва, че фестивалът „Варненско лято“ е от огромно значение за цялата страна.

БТА отрази настоящия фестивал със средно по 3 материала на ден и бих искал всички български медии да отразяват българската култура така активно, казва още Вълчев. По думите му в интервюта, които агенцията е публикувала с участници във фестивала, могат да се прочетат много по-ценни мисли от тези, с които политиците заливат българите.

Според директора на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ проф. Николай Йорданов Варна има нужда от качествено оборудвани културни пространства. Той призовава варненци да настояват за ремонтът на сцена „Филиал“ на Драматичния театър най-после да приключи и то по качествен начин. В момента във Варна не е възможно да се представят чужди спектакли и за това те се ориентират към София, обяснява Йор-

данов. По думите му като фестивален град Варна трябва да има културни политики, които да не принуждават Операта и Театъра да се вместят на една сцена, което е абсурдно и кара всички да работят на ръба на възможностите си.

Голямата цел на екипа на МТФ е Варна да се превърне в място за срещи на български и чуждестранни артисти, интелектуалци, мениджъри, селекционери, допълва Йорданов. По думите му, фестивалът е сложна система, всяко събитие е ценно само по себе си и за организационния екип няма по-големи и по-малки имена.

Директорът на МТФ изразява специална благодарност към БТА за отразяването на фестивала и популяризирането му и в чуждестранни медии.

В настоящия век театърът може би наистина е последното място, където обществото може да чуе някакви стойностни мисли и да дискутира на глас, казва актьорът Владимир Карамазов. Актьорите може да си сменяме приоритетите, мечтите, начина на мислене, да се въануваме от различни неща, но Международният театрален фестивал си остава голяма радост за нас, допълва Карамазов. Той подчертава, че това е събитие, което се чака от гилдията, и който не е попаднал в селекцията – много съжалява.

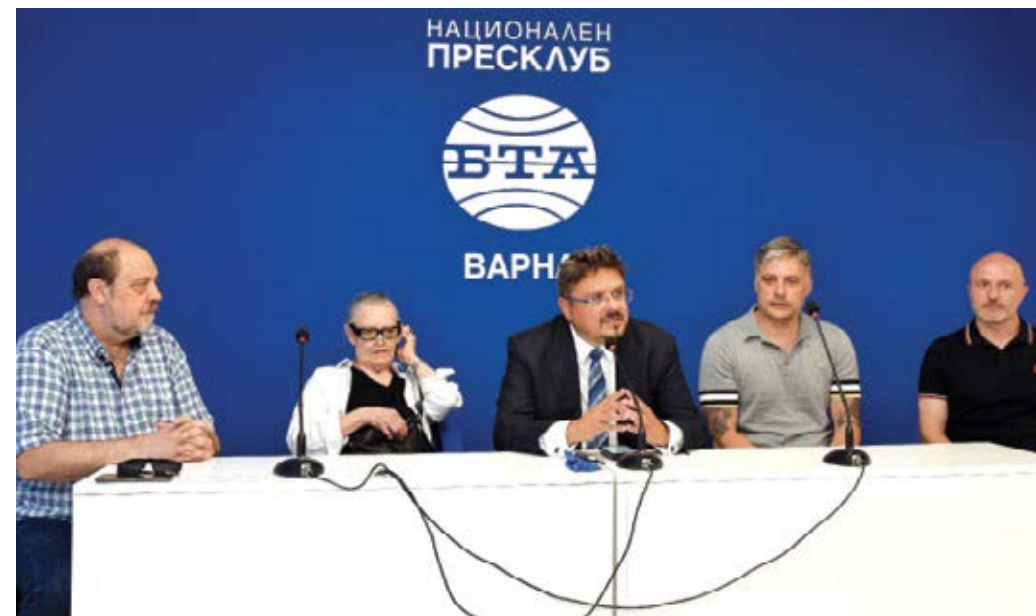
„Варненско лято“ дава възможност да влизаме в обмен на театър, да гледаме неща, които няма къде да видим“, посочва актьорът. По думите му това е причината изданията на културния форум да се помнят, да са част от актьорската професия. Най-хубавото е, че публиката винаги чака фестивала и това гарантира, че той няма да може лесно да бъде „изчегъртан“, особено след като се

явява най-важното събитие за театралния свят в България, обобщава Владимир Карамазов.

Едно от големите достойнства на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ е, че възпитава поколения публики, както и млади театрални изследователи, казва журналистът Георги Тошев и допълва, че възпитаването на публики е голяма рядкост и дефицит. По думите му успехът на „Варненско лято“ в тази посока е критерий за неговата устойчивост. Той припомня, че настоящото издание на фестивала е 31-во, което е респектираща възраст. По думите му достойното за форума е, че възпитава публики в много чупливо време, в което хората не само не общуват, но и не гледат по същия начин. През годините фестивалът успя да балансира, да има респектиращ афиш, допълва Тошев. Според него форумът представя най-доброто от българския театър, разширява международното присъствие и успява да запази теоретичната си част, която позволява да бъдат разглеждани тенденциите в изкуството.

За тези повече от 30 години МТФ е намерил спокойствие, но и остава буден, отворен, любопитен към всичко, което съпътства индустрията, допълва Тошев. Според него „Варненско лято“ поглежда назад, вглежда се в настоящето и надниква към бъдещето, а това е гаранция за дълготелие.

Оказахме се много жилави и устойчиви през тези години и театралният фестивал „Варненско лято“ се утвърждава, казва Цветана Манева на закриващата пресконференция. С търпение и бавно се утвърждаваме, макар че сме имали съпротива, но нямаме отрицание, допълва тя и благодари на екипа си и на институциите, които партнират и финансират начинанието.



Варна, 9 юни 2023 г. Проф. Николай Йорданов, Цветана Манева, генералният директор на БТА Кирил Вълчев, актьорът Владимир Карамазов и журналистът Георги Тошев на официалната закриваща пресконференция на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ в националния пресклуб на БТА – Варна



Владимир Пенев: Най-значимите за моето развитие представления са показвани на „Варненско лято“

Яница Христова

„Така се случи, че най-добрите и значими за моето развитие представления винаги са показвани и на „Варненско лято“, казва популярният актьор Владимир Пенев в интервю пред списание ЛИК.

„Мисля, че качеството на фестивала е в постоянството, което привлича публиката, както и най-вероятно високото качество на представленията“, допълва още той. Според него Варна има огромна традиция като фестивален град, а „Варненско лято“ е най-големият и най-престижен български театрален фестивал, при това с международно участие и със стандарт, който очарова и селектори от чужбина. „Ходили сме с няколко представления, доколкото си спомням, селектирани тъкмо от Варна, по света и в Европа. Това е изключително важно и много се радвам, че продължава, че организаторите не се отказват“, разказва Пенев.

Кариерата на актьора съдбовно е свързана с крайморския град. Владимир Пенев завършва НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ през 1982 година в класа на проф. Николай Люцканов. Дебютира в пиеса по Чехов в Драматичен театър – Варна, където започва да работи след дипломирането си.

От 1985 до 1992 година Пенев е в състава на Младежкия театър „Николай Бинев“ в столицата. След това влиза в трупата на Народния театър „Иван Вазов“, работи и в Малък градски театър „Зад канала“.

Освен десетките блестящи театрални роли Владимир Пенев е познат и от киното и телевизионния екран. Сред заглавията, в които участва, са „Дзифт“, „Love.net“, „Под прикритие“, „Откраднат живот“ и други. Гласът му озвучава реклами, популярни филми и чуждестранни сериали.

През март 2013 година е назначен като министър на културата в служебното правителство.

Ролите и трудът на Владимир Пенев му носят редица отличия. През тази година получава трети „Икар“ и „Аскеер“ в кариерата си за ролята на поп Кръстьо във „Великденско вино“ от Константин Илиев, Народен театър „Иван Вазов“, с режисьор Явор Гърдев.

През 2018 година, по повод 60-годишния си юбилей, Пенев влиза в образа на Андре в спектакъла „Бащата“ от Флориан Зелер, под режисурата на Диана Добрева. Това е представлението, което открива 30-ото юбилейно издание на театралния фестивал „Варненско лято“ през миналата година. „Беше важно и във Варна да го изгледат, защото всичките ми важни представления съм ги играл там“, споделя пред ЛИК актьорът.

Пред изданието той говори още за началото на своя професионален път, за вълнението около своя герой Андре, за подхода, с който влиза в нов образ, както и за намерението да се пенсионира. Пенев споделя за емоции, които носят театралните награди, както и за значимостта на фестивала „Варненско лято“ в културния живот не само в морския град, а и в страната.

Г-н Пенев, началото на кариерата ви е свързано със сцената във Варна. Споделяте, че първата ви театрална изява е в крайморския град преди повече от 40 години. Какво играхте тогава?

– След като завърших ВИТИЗ, както се казваше по него време, заминах по разпределение – такава беше практиката тогава, трябваше да се отиде и да се играе задължително в някакъв театър. И аз отидох във Варна, понеже, така или иначе, обичах града покрай разни летни ваканции.

Беше много приятно, само че, за съжаление, е далече от София, а още първата година снимах един филм в столицата. Летях непрекъснато от София до Варна, защото ходих и на репетиции. Но беше хубаво.

Варна е важен за мен период от живота – да, кратък, тригодишен, но това беше началото.

През миналата година спектакълът „Бащата“ от Флориан Зелер открива 30-ото издание на театралния фестивал „Варненско лято“. Беше ли това представление, което постави началото на юбилейното издание на един от най-авторитетните театрални фестивали у нас, с нещо по-различно за вас от предишните?

Така се случи, че най-добрите и значими за моето развитие представления винаги са показвани и на „Варненско лято“.

Спектакълът „Бащата“ е правен за юбилея ми. Бя-

хте решили това да бъде много специално представление. Аз самият много харесвах пиесата и исках да изиграя Андре, макар да съм с 20 години по-млад от персонажа. Много исках да се получи, защото ме вълнува темата, вълнува ме възможността да разкажеш за такъв емоционален проблем и за неща, които не са особено подходящи за забавление. Когато става дума за сериозните теми, зрителите предпочитат да ги прескачат, а това представление ги ангажира. И ето, вече пета година го играем при пълни салони на голямата сцена на Народния театър, а всички казваха, че е представление за камерна.

Но точно заради това, че се занимава с проблем, се оказа, че всъщност е достатъчно добре прието. Затова беше важно и във Варна да го изгледат, защото всичките ми важни представления съм ги играл там.

Споделяте, че за вас тази пиеса е „личен избор“. С какво я почувствахте толкова близка?

Преди да я прочета, я гледах в Ню Йорк, където беше поставена на Бродуей. Помислих си: „Боже, в Бродуей са само мюзикъли и весели неща, а не някоя сериозна постановка...“.

Представлението беше много хубаво, макар и изчистено по американски. Играеше се в наистина огромен салон, пълен дим, и публиката беше силно ангажирана с него.

Това, което много ме привързва към тази пиеса, е



София, 4 февруари 2019 г. Президентът Румен Радев връчва на Владимир Пенев орден „Св. св. Кирил и Методий“ – огърлие

това, че авторът прави едно изключително елегантно нещо, което рядко се среща – той сменя гледната точка на зрителя. Зрителят влиза в салона като обикновен воайор и страничен наблюдател, който стои в тъмното и гледа какво правят хората в светлото, на сцената. Той се забавлява, преживява и т.н., за каквото е дошъл в театъра, но изведнъж, някак неусетно, по много хубав начин – не нравоучителен или дидактичен, а изключително емоционален, авторът сменя гледната му точка. Зрителят изведнъж се усеща като този човек, който е на сцената, има чувството, че е в неговата глава и започва да възприема света през очите на Андре.

Това ми се видя много интересно и много хубаво. Мисля, че това е достойнство на драматургията. Разбира се, и целият ни екип допринесе, но основното е заложено в драматургията и това ужасно много ми хареса.

А какво е въздействието, което има върху зрителите? Как реагира публиката на „Варненско лято“ на спектакъла?

На „Варненско лято“ беше абсолютно същото, както навсякъде другде.

Аз много обичам тишините. Обичам на финала, когато казвам, че искам да се прибера вкъщи и че искам мама да дойде да ме вземе, а осветлението бавно угасва и когато е напълно тъмно, влиза една тема, свързана с „Каста Дива“. Много обичам, когато хората не ръкопляскаат. Защото това очевидно е финалът, очевидно е край, няма какво повече да става. Но пък е много хубаво, когато зрителите нямат или не могат да съберат сили от емоции и от съпреживяване, за да ръкопляскаат, и остава тишината, която преминава в „Каста Дива“.

Тогава си казвам: „Да, ето това е хубаво предста-

вление. Накарах зрителите да не ръкопляскаат, да забравят, че са в театър, да забравят условностите на театъра и това какво се прави и какво не се прави“.

Много ми харесва как отначало зрителите се смеят, забавляват се, има някакви комични ситуации, но постепенно става тягостно. Настъпва тишина и хората започват да гледа през очите на Андре, а това е избеляващ, изчезващ свят, в който няма предмети, няма спомени, няма нищо.

Според вас, каква е ролята на фестивала в културния живот не само в града, но и в страната? Каква е следата, която оставя след себе си?

Огромна е, казвам го като човек, който е бил все пак и министър на културата.

Варна има огромна традиция като фестивален град и това всъщност е най-големият и най-престижен български театрален фестивал с международно участие и със стандарт, което е много важно – за да идват селекционери, които да гледат български театър и да го разпространяват.

Ходили сме с няколко представления, доколкото си спомням, селектирани тъкмо от Варна, по света и в Европа. Това е изключително важно и много се радвам, че продължава, че организаторите не се отказват, защото много други подобни фестивали, даже най-големият балетен конкурс, който се състоеше във Варна, вече не се провеждат. Не знам дали е поради липса на пари, или причината е друга, но това беше най-престижният и най-старият балетен конкурс в България, а не просто в града.

Тези прояви трябва да се поддържат, да се подкрепят и да се развиват – ето, с Варненския театрален фестивал „Варненско лято“ това е така.



Жорета Николова, Владимир Пенев и Светлана Янчева в спектакъла „Тирезий Спящият“. Режиурата е на Иван Добчев. С постановката Театрална работилница „Сфумато“ отпразнува десет години от създаването си

Кое според вас е това качество на „Варненско лято“, благодарение на което фестивалът се развива и продължава да възнавужа публиката вече няколко десетилетия?

Мисля, че това е преди всичко нуждата на публиката да има подобно събитие, да има фестивал, който да събере на едно място цялата най-добра годишна продукция на българския театър. Това създава усещане за празник и мисля, че не само ние, артистите, а и публиката обича да става част от празници, от такива извънредни събития.

Предполагам, че самата варненска публика просто има нужда, защото всички салони винаги са пълни, независимо от това, че за кратко време има толкова много театрални прояви. Въпреки това тя няма насита и капацитетът на града поема целия този обем от театър, който ѝ се предлага.

Мисля, че качеството на фестивала е в постоянството, което привлича публиката, както и най-вероятно високото качество на представленията. А и високото качество на българския театър въобще. Защото българският театър всъщност, за разлика от българското кино, е на световно ниво от години. Аз съм обикалял през всичките тези 40 години, в които съм в театъра, в различни страни и фестивали на участия не за да радвам българската общност, а за да се представяме на световни форуми. Миналата година например бях с Народния театър на фестивал в Япония, на който съм бил преди 20 години със „Сфумато“. Същият фестивал, на същото място, 20 години по-късно – значи ние сме традиционно много силни, а този фестивал в Шизуока в Япония е един от най-престижните световни фестивали.

Така че това, което мисля, е, че високото ниво на българската продукция и възможността да я видиш по едно и също време на едно-единствено място, е качеството, което прави така, че този празник да продължава.

Какво ви е мнението за подобни театрални форуми, успяват ли да възпитат по-добър вкус у зрителите? Трябва ли да са повече у нас?

Задължително, да.

Макар че добрият вкус се формира не само в театъра, защото не всички хора ходят на театър и не всички откриват театъра като място, където да се развиват, място, което им е любимо. Но, така или иначе, културата и образованието са тези, които развиват вкус. И да, трябва да се полагат грижи.

Поначало придадената стойност на културата не се проявява веднага, на следващия ден, след като се направи съответната инвестиция, а е много отложена във времето. Когато направиш една добра и качествена инвестиция, когато направиш добро представление, напишеш добра книга... Аз съм сигурен, че сега, след „Букър“ на Георги Господинов, българската литература ще гръпне много като качество точно защото има примери, има отправна точка, има някаква надежда и шанс, че можеш да пробиеш, можеш да излезеш навън.



София, 25 декември 2022 г. Владимир Пенев на традиционната благотворителна инициатива „Българската Коледа“, която се провежда за 20-а поредна година в Народния театър „Иван Вазов“

В съпоставка с големите фестивали по света как ви изглежда „Варненско лято“?

Той е един много добър световен фестивал, това е съпоставката.

Би било хубаво и сега, както беше навремето, да има място, където да се събираме вечер, но това не е задължително, а е по-скоро допълнителна част.

На някои фестивали, на които съм бил и които имат такова място за срещи, е много, много приятно. Там по цели ноци се остава, купонясваш и се забавляваш. На такива места съм се срещал с трупи от света, посрещали сме заедно чужди рождени дни и т.н. Така се създава общност и хубаво настроение.

У нас това е малко занемарено. Всеки си свършва работата и си отива.

В едно интервю споделяте, че в рамките на кариерата ви всички ваши роли са били „важни, лични, трудни, изпитание“. Някои от тях изглеждат така, сякаш са подходящи само за вас, но за други се е налагало да полагате сериозни усилия, за да „влезете в обувките“ на персонажа. Кога професионалното удовлетворение е по-голямо?

Аз по начало, през всички тези 40 години в театъра, съм бил с усещането, че тепърва имам много да уча. Винаги съм започвал всеки следващ проект като за първи път или може би и за последен – не знам, нямам гаранция.

Не трупам професионален опит на сигурни неща, които се научавам, че публиката би харесала или че режисьорът би харесал. Всеки път се опитвам да откривам нови и различни от предишните неща и за мен, и за хората, които ще ме гледат.

Малко съм труден в репетиционния период и за колеги, и за режисьори. Бавен съм и не постигам бързо това, което вероятно се иска от мен. Но пък мисля, че съм задълбочен и се опитвам да стигна до територии, места и обеми, които са гаже свърхочакванията на хората около мен. Понякога успявам, понякога – не. Но, така или иначе, не се опитвам да премина през който и да е проект, независимо от жанра му, мястото, където го правя, и т.н., за да мина просто ей така. Всеки следващ проект е важен и значим за мен. Да, не всички се получават и не всички са еднакво добри, но моето отношение към тях е такова.

Аз обичам да гледам на работата си сериозно, без да взимам самия себе си насериозно. Не мисля, че съм нещо специално.

През тази година бяхте удостоен за трети път с „Икар“ и „Аскеер“. Какво значение отдавате на наградите, особено на тези, връчени от ваши колеги?

Наградите са нещо много хубаво и важно.

На моята възраст това е признание, че продължавам да бъда в тази листа с актьори, които се развиват все още, въпреки че нямат голяма перспектива.

За младите хора са особено важни, защото те им дават ориентир за това какво от тяхната работа прави впечатление, кога ги поощряват и т.н., за да вървят по пътя си. Докато за мен те са признание за това, че продължавам. И е много хубаво. Аз обичам наградите и мисля, че те са важни и полезни. А усилията и на Съюза на артистите, и на Театъра на армията да ги поддържат и провеждат всяка година, са похвални.

София, 27 март 2023 г. Владимир Пенев получава „Икар“ за водеща мъжка роля. Наградата му е връчена от Мария Бакалова



През пролетта обявихте намерението си да се пенсионирате. Какво значи това за актьор в апогея на таланта си?

Имам предвид, че ще се пенсионирам, защото имам навършени години и съответния трудов стаж. Разбира се, че ще продължа да играя, докато мога, докато се чувствам здрав и нямам особени болести, характерни за възрастта.

Просто тази година съм я обявил за ваканционна, за да си дам малко пауза, понеже наистина се натрупах много неща едно върху друго, а човек има нужда и от почивка.

Артисти, които тепърва наваизат в тази професия, обръщат ли се към вас за съвети? Какво им казвате?

Аз направих един курс в Нов български университет, а преди това две години бях асистент на Маргарита Младенова в НАТФИЗ. Тогава тя имаше режисьорски клас, в който аз водих актьорско майсторство.

Да, обръщат се младите към мен. Но аз нямам самочувствието да давам съвети като: „Това направи“ или „Онова не прави“. Опитвам се да давам съвети, като ги карам да мислят нещата през тях самите.

Не искам да съветвам, защото можеш да объркаш някого. Трябва много сериозно да познаваш човека срещу себе си, да знаеш какви точно са му възможностите, за да се опиташ да измъкнеш най-доброто от него...

Опитвам се да създавам вкус – да обяснявам защо нещо ми харесва, а друго – не. През това и спрямо техните възможности и мисли те да развият собствения си вкус, собствените си умения и да се реализират по най-добрия начин.

Очаквайте през месец август броя на списание ЛИК,
посветен на българската супергрупа

„ФОНДАЦИЯТА“

Литература Изкуство Култура

125
ГОДИНИ

БЪЛГАРСКА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ



ИСТИНСКИТЕ НОВИНИ